

Linjiila Yeesu hande no Matiye winniri

Haala puɗɗirka

Binnuɗo linjiila arandeha kaa ɗo laati nun Yahuduujo janɗuɗo. Diga fuddoode, himbe e miili Matiye jaboowo ceede faada nun winni linjiila kan. O laati nun bo gooto der aahiibe Yeesu sappo e ɗiɗo. Yahuduube nun o winnani. O hollitii ɗum e limtango be aayaaje Alkawal Kiinjal ɗuudde, kolli-tooje no Yeesu nun laatii kebbindo annabaakuuji ɗuudɗi. Linjiila makko e jogii haalaaji mawɗi feere feere.

Haala Laamaare Alla nun laatii ɗaɗol manɗol der ekkitinol Yeesu. Laamaare Alla nen Matiye bo noddata Laamaare kammu. Maytitaago noddugo mo «Bii Dawda», kan nun hollitinta ɗum. Yeesu laati nun laamiido mo annabiibe batani waran, kan laatii waaji Matiye. Woodube annal waddanii «laamiido Yahuduube», dokke. Yeesu fiinii no Laamaare Alla faanake, tuubuube, ko wayliti goonki mum, faami no e haajaa Alla walla ɗum, kambe nun laamaare nen laatanii.

Baa no laamiido on hollitii maaneeji Laamaare Alla e wadugo kaayeeffiji, o nyawti nyawbe, o nyaanni rafaabe, e non fu, himbe woppii mo hande no o batunoo de ɗuudɗum kanko e hoore makko. Yahuduube daartannoobe laamiido, faamay no e haani laamiido on tooroo.

No Yeesu finti, o hollii no o laataaki laamiido Yahuduuɓe tan. O wi'i: «Mi hokkaama baawɗe dow kammu e dow leydi fu».

Tokkontirki haalaaji

1. Kaakiraaɓe Yeesu e dingol mum, 1.1-2
2. Waaju e golle Yuhaana gadoowo batisi, 3.1-12
3. Wadugo Yeesu batisi e jarbeeki mum, 3.13-4.11
4. Golle Yeesu der Galili, 4.12-18.35
5. Ummaago Yeesu diga Galili, yahi Urusaliima, 19.1-20.34
6. Asaweere Yeesu sakitiineere, 21.1-27.66
7. Fintuki e hollitaaki Yeesu Joomiraawo, 28.1-20.

Inde kaakiraaɓe Yeesu (Luka 3.23-38)

¹ Nani do inde kaakiraaɓe Yeesu Almasiihu, taaniraawo Dawda, taaniraawo Iburahiima:

² Iburahiima rimi Isiyaaku, Isiyaaku rimi Yaakuubu, Yaakuubu rimi Yahuuda e miiraaɓe mum.

³ Yahuuda rimi Fares e Jara, kamɓe woni ɓe o rindi e Tamar, Fares rimi Hisuruuna, Hisuruuna rimi Aram.

⁴ Aram rimi Aminadab, Aminadab rimi Nasuuna, Nasuuna rimi Salmuuna.

⁵ Salmuuna rimi Bo'es, mo o rindi e Rahab, Bo'es rimi Obed, mo o rindi e Ruutu, Obed rimi Yesa.

⁶ Yesa rimi Dawda, laamiido.

Dawda rimi Suleymaanu, inniiko woni debbo mo Uriya acci.

⁷ Suleymaanu rimi Robo'am, Robo'am rimi Abiya, Abiya rimi Asa.

⁸ Asa rimi Yusafat, Yusafat rimi Yoram, Yoram rimi Ujiya.

⁹ Ujiya rimi Yotam, Yotam rimi Akas, Akas rimi Hejekiya.

¹⁰ Hejekiya rimi Manaasa, Manaasa rimi Amon, Amon rimi Yusiya.

¹¹ Yusiya rimi Yekuniya e miiraaɓe mum. Wakkati mum nun Yahuduuɓe egginaa, yaaraa leydi Babiila.

¹² Baawo no ɓe jaara Babiila, Yekuniya rimi Salaatiyel, Salaatiyel rimi Jorobabel.

¹³ Jorobabel rimi Abihuda, Abihuda rimi Eliyakim, Eliyakim rimi Ajora.

¹⁴ Ajora rimi Sadok, Sadok rimi Akim, Akim rimi Eliyuda.

¹⁵ Eliyuda rimi Eliyaajaru, Eliyaajaru rimi Mattan, Mattan rimi Yaakuubu.

¹⁶ Yaakuubu rimi Yusufu, gorko Mariyama, inna Yeesu, bi'eteedo Almasiihu.

¹⁷ Jaamanuuji sappo e naay nun wadi diga Ibrahiima faa yottii Dawda. Diga Dawda faa yottii wakkati Yahuduuɓe egginaa, yaaraa Babiila, wadii jaamanuuji sappo e naay. Diga Yahuduuɓe egginaa yaara Babiila, faa yottii Almasiihu, wadii jaamanuuji sappo e naay.

Dingol Yeesu Almasiihu

(Luka 2.1-7)

¹⁸ Nani do no Yeesu Almasiihu rimiraa. Mariyama inniiko, e laatii mo Yusufu daɓɓi. Amma ko ɓe kawta, Mariyama hebii reedu e baawde Ruuhu Ceniido.

¹⁹ Yusufu daɓɓudo Mariyama e laatii neddo poonnitiido. O yiday sentingo mo, den o resi salaago mo e cuudiidum.

²⁰ Wakkati o woni oo miiɗoo ka, malaykaajo Joomiraawo wari e makko, der koydool. Malaykaajo on wi'i mo: «Yusufu, taaniraawo Dawda, taa hulu ettugo Mariyama, debbo maa. Gam binɗel ɗel o saawi, e Ruuhu Ceniido yiwi.

²¹ O rima biddo gorko, kokkaa mo inne Yeesu, gam o hisinan himɓe makko diga hakkeeki maɓɓe.»

²² Dum fu, dum wadii gam hebbingo haala ka Joomiraawo batuno diga e hunnuko annabiiɗo, o wi'i:

²³ «Gatol ɗol annaa gorko saawan, rima biddo gorko, o wi'ete Emmanuwel.»

Maana inne nen woni: «Alla e wondi e meeden.»

²⁴ No Yusufu fini, wadi ko malaykaajo Joomiraawo bati dum, o ɓanji Mariyama.

²⁵ Amma o hawtay e makko, faa nyaanne o rima biddo gorko. Yusufu hokki mo inne Yeesu.

2

Woodube annal warii daarugo Yeesu

¹ Yeesu rimaama Baytilaama der leydi Yahudiya, wakkati laamiido Eroodu, go woodube annal yiwoy diga lettugal, wari Urusaliima.

² No ɓe jottii, ɓe yami: «Toy laamiido Yahuduube dimaado jooni on woni? Men ji'ii hoodere makko diga lettugal, men garii sujidango mo.»

³ No laamiido Eroodu nani habaru on, hakkillo mum jibii, kanko e himɓe Urusaliima fu.

⁴ O noddini hooreeፎe limaamiiፎe, e moodiፎፎe tawreeta fu, o yami ፎe, toy nun Almasiihu rimetee?

⁵ Be toontii mo, ፎe bi'i: «Baytilaama nun, der leydi Yahudiya, gam nani ko annabiijo winnunoo:

⁶ «An, Baytilaama der leydi Yahudiya, a faanday caka ci'e Yahudiya mawፎe.

Gam ardotoodo yiwan diga e maa,

kanko nun durata himፎe am Isira'iilaፎe.»»

⁷ Den, Eroodu noddini wooduፎe annal ፎen e cuudiiፎum, yami ፎe ፎe laabinana ፎum wakkati de hoodere nen hollitii.

⁸ Baawo mum, o lildi ፎe Baytilaama, o wi'i ፎe: «Jahee, pumpitee habaru sukayel ፎel faa laaፎa. To on ji'ii ፎel, maatinee am, gam mi yaha, min bo, mi sujidana ፎel.»

⁹ No ፎe nani ka laamiido bati ፎe, ፎe jawti. Den, ፎe kollirii hoodere ne ፎe ji'unoo lettugal e ardii ፎe. No ne yottii nokkuure to sukayel ፎel woni, ne darii.

¹⁰ No ፎe ji'i hoodere nen, ፎerde maፎፎe welii puy.

¹¹ Be naati der wuro, ፎe ji'i sukayel e inna mum, Mariyama. Be jiccii, ፎe cujidani ፎel. Be pittii gineeji maፎፎe, ፎe kokkori ፎel kanፎeeje, e wardi buudeteedum, e dacce luuttooje, bi'eteede miir.

¹² Baawo majjum, Alla holli ፎe der koyፎool to ፎe bittu to Eroodu. Den ፎe kootiri leydi maፎፎe e laawol gonፎol.

Yusufu doggii suudooy Misira

¹³ No ፎe jawti, malaykaajo Joomiraawo hollitani Yusufu der koyፎool, wi'i mo: «Umma, ettu sukayel ፎel e inna mum. Doggidin ፎel, jahaa Misira, joodoፎaa ton faa de bi'umaa mi gartaa. Gam Eroodu waran daartugo sukayel ፎel, gam halka ፎel.»

¹⁴ Yusufu ummii jemma, yaari sukayel ηel e inna mum faa Misira.

¹⁵ O joodii ton faa de Eroodu maayi. Nun nun ka Joomiraawo batuno e hunnuko annabiijo hebbiri, de o wi'i:

«Mi noddii biyam wurtoo diga Misira.»

Eroodu halkii sukaaፆ Baytilaama

¹⁶ No Eroodu faami wooduፆ annal 6en jam-mike dum, mone makko ummii puy. O lili 6e bara sukahon goron tawaakon Baytilaama e der jeyde makko fu, diga sukahon keccon, faa kon duuፆi ፊፊ. O wadii dum, o foonni deydey wakkati ki wooduፆ annal batuno mo dow hollitaago hoodere nen.

¹⁷ Dum hebbinii haala ka annabi Yereimiya batunoo, wi'i:

¹⁸ «Cimaali nanaama der siire Rama, e bojji, e goytaali duudፊ.

Rahiilu nun wullata, gam sukahon mum.

O nootaaki eyteego,

gam kon maayidii.»

Yusufu wittii Nasaratu

¹⁹ Baawo maayde Eroodu, malaykaajo Joomiraawo hollitanii Yusufu der koydool, der leydi Misira.

²⁰ O wi'i mo: «Umma, ettu sukayel ηel e inna mum, bitton leydi Isira'iila, gam yidunoፆe warugo suka on maayii.»

²¹ Den Yusufu ummii, etti sukayel ηel e inna mum, 6e bitti leydi Isira'iila.

²² Amma Yusufu nanii Arikilawus jabii laamaare baaba mum Eroodu, laamii dow Yahudiya.

O huli yahugo ton. Ko Alla baddi mo der koydfool, den o yahi far leydi Galili.

²³ O yahi o joodii siire wi'eteene Nasaratu. Dum laatike, gam hebbingo ka annabii6e batunoo, wi'i: «O noddete Nasaratuujo.»

3

Waaji Yuhaana gadoowo batisi

(Marku 1.1-8; Luka 3.1-18; Yuhaana 1.19-28)

¹ Wakkati majjum, Yuhaana gadoowo batisi sup-pitii. Oo waajoo der ladde haro Yahudiya, oo wi'a:

² «Tuubee, gam Laamaare Alla faanake.»

³ Kanko nun annabi Esaaya batani, wi'i: «Daane neddo e bata dow dow, der haro, e wi'a: Moyyinee laawol Joomiraawo, poonnitee laabi makko!»

⁴ Yuhaana e borninoo gineeji cannyiraadi leebi jeelooba, oo ha6bii 6el6elol gurol dow funɗudu makko. Nyaamdu makko laatii ba6atti e juuri ladde.

⁵ Him6e Urusaliima, e leydi Yahudiya, e tawaa6e takkol maayo Urdun fu, wari to makko.

⁶ Be tuubi hakkeeki ma66e, go Yuhaana wadi 6e batisi der maayo Urdun.

⁷ No o yi'i Farisaa6e e Sadukii6e duu66e e wara wadeego batisi, o wi'i 6e:

«Bi66e bolle pure! Moy tintini on doggon mone Alla waroore?»

⁸ Gadee golle kollitooje on tuubii.

⁹ To on miilee e 6erde moodon bi'on: "Iburahiima nun woni maama amen!" Gam mii wi'a on, Alla e waawi waylitingo kaaye, de laatoo 6i66e Iburahiima!

¹⁰ Jooni, jammere bantaama gam feyya ledde faa e dadi mum. Den, leggal ñal rimataa biibe boodde fu wudditinte, faddee der yiite.

¹¹ Min, e diyam nun gadiranmi on batisi, gam hollitingo on tuubi. Amma garoowo baawo am, e burimmi baawde. Mi fotay du baa jimminaago, borta pade makko. Kanko, o wadan on batisi e Ruuhu Ceniido, e yiite.

¹² Oo jogii besirdum e junno makko, o laabinan fiyrde makko. O loowa gawri der rummuure makko, o wula nyaane der yiite ñe nyifataa.»

Yeesu wadaama batisi
(Marku 1.9-11; Luka 3.21-22)

¹³ Wakkati majjum, Yeesu yiwi Galili, wari maayo Urdun to Yuhaana, gam Yuhaana wada mo batisi.

¹⁴ Amma Yuhaana nootaaki, wi'i: «Min nun haajaa gadanaa batisi, ko an nun wari to am mi wadane?»

¹⁵ Yeesu toontii mo, wi'i: «Noota dum laatoo non non jooni, gam hande non kebbinirten ko foonnitii fu.»

Den Yuhaana nootii.

¹⁶ Don maa don, no Yeesu wadaa batisi, wurtii e diyam, kammu maabbitii. O yi'i Ruuhu Alla e jippoo dow makko, hande tantabaraaru.

¹⁷ Don daane gom nanaa dow kammu, e wi'a: «Oo do nun laatii Biddo am jidaado, mo ceyoriimi.»

4

Seydan jarbake Yeesu
(Marku 1.12-13; Luka 4.1-13)

¹ Baawo majjum, Ruuhu Ceniido yaari Yeesu der haro gam Ibiliisa jarboo mo.

² O suumii nyaloomaaje lasoy didi e jemmaaje lasoy didi. Den, rafo wadi mo.

³ Don Jarbotoodo on battii mo, wi'i: «To a laati nun Biddo Alla, batu kaaye dee do waylitoo peen.»

⁴ Yeesu toontii mo, wi'i: «E winnaa: "Neddo wuurirtaa e peen tan, amma e haala burtiika diga hunnuko Alla fu.»

⁵ Ibiliisa yaari mo wannarde seniine, bili mo dow suudu Alla to buri towugo.

⁶ Den o wi'i mo:
«To a laati nun Biddo Alla, fittu kodaa ley,
gam e winnaa der dewtere,
Alla batan malaykaaɓe mum ɓe taɓɓee e juude
maɓɓe
gam to koyde maa fergoo kaaye.»

⁷ Yeesu toontii mo, wi'i: «Dewtere wi'i kade: "Taa jarba Alla Joomiraawo maa".»

⁸ Ibiliisa yaari mo kade dow waanne towune puy. O holli mo laamaareeji duuniyaaru fu e tedduɗal majji.

⁹ Den o wi'i mo: «Mi hokkete huune dum fu, to a jiccake kujidandaa am.»

¹⁰ Yeesu toontii mo, wi'i: «Dillu diga don, an Ibiliisa, gam e winnii der dewtere:
"Sujidan Alla Joomiraawo maada, kanko tan ted-dintaa!"»

¹¹ Den Ibiliisa acci mo, go malaykaaɓe battii e jagganoo mo.

*Yeesu waajake der leydi Galili
(Marku 1.14-15; Luka 4.14-15)*

¹² No Yeesu nani Yuhaana gaḍoowo batisi nanjaama, wattaa der kasu, o witti leydi Galili.

¹³ O eggi Nasaratu, o joodoy Kafarnahum, takkol fonṅo maayo Galili, hakkune jeyde leydi Jabulon e Neftali.

¹⁴ Hande non haala ka annabi Esaaya batunoo hebbiri, o wi'i:

¹⁵ “Leydi Jabulon e leydi Neftali, joodiini takkol maayo, fonṅo Urdun, Galili, an laatiini joodorde himbe 6e lenyi janani.

¹⁶ Himbe tawaa6e der niwre, yi'ii jayṅol manṅol. Joodii6e e leydi maayde, ni66uni, jayṅol yayananii dum.”

¹⁷ Diga wakkati majjum, Yeesu fuddi waajaago e wi'a: «Tuubee, gam Laamaare Alla 6attike.»

Aahi6e Yeesu arandee6e
(Marku 1.16-20; Luka 5.1-11)

¹⁸ No Yeesu woosotoo takkol fonṅo maayo Galili, o yi'i suubotoo6e liyyi di6o, Simon, noddeteedo Piyer, e minyum Andere, e fadda taaruuji mum der maayo.

¹⁹ Yeesu wi'i 6e: «Tokkee am, mi wadan on suubotoo6e himbe.»

²⁰ Don maa don 6e acci taaruuji ma66e, 6e tokki mo.

²¹ O yahi yeeso, o yi'i rindaa6e di6o der laana, Yaakuuba e minyum Yuhaana, 6i66e Jebede. Kambe e baaba ma66e, 6ee moyyina taaruuji ma66e. O noddi 6e.

²² Don maa don, 6e acci laana ṅan e baaba ma66e, 6e tokki mo.

Yeesu e waajoo, e nyawta himbe
(Luka 6.17-19)

²³ Yeesu woositii leydi Galili fu. Oo jannina der cuudi baajordī, oo waajoo linjiila dow Laamaare Alla, oo nyawta himbe be nyawuuji feere feere, e toorotoobe.

²⁴ Habaru makko sankitii der leydi Siriya fu. Bee gaddana mo nyawbe nyawuuji feere feere, hande be ginnaaji toorata, e yanoobe padde, e moofidinbe, o yawti be.

²⁵ Jama'aare duunne e tokki mo. Be yiday maa diga leydi Galili, e baadeere Gennije Sappo, e Urusaliima, e Yahudiya, e fonjo maayo Urdun.

5

Waaji dow waanne

¹ No Yeesu yi'i jama'aare duunne, o eenci dow waanne, o joodii. Aahibe makko hawritii ley makko.

² O fuddi waajaago be, o wi'i:

Haala barke
(Luka 6.20-23)

³ «Barke laatanii be yonki mum humpaa Alla, gam kambe nun jey Laamaare Alla!

⁴ Barke laatanii wulloobe, berde maabe fewtinte!

⁵ Barke laatanii diggube, gam be donan leydi!

⁶ Barke laatanii rafaabe, e dondaabe fonnitaare, gam be kaaran!

⁷ Barke laatanii endotoobe, gam be endete!

⁸ Barke laatanii be berde mum laabi, gam be ji'an Alla!

⁹ Barke laatanii daartooobe jam, gam be noddete biibe Alla!

¹⁰ Barke laataniii tooraabe gam sabbu foonnitaare, gam kambe nun Laamaare Alla laataniii!

¹¹ Barke laataniii on, to himbe yennii on, toorii on, takki on gaccee baadey fu, sabbu am.

¹² Ceyee, belbeltee, gam riiba mawka e hedii on dow kammu. Hande non annabiibe ardiibe on tooriraa.»

Lamdam e jayjol

(Marku 9.50; Luka 14.34-35)

¹³ «Onon laatii lamdam duuniyaaru. Amma to lamdam walaa dakam, e ume dam welinirtee? Dam nafataa goddum, sey dam woppee, himbe yaaaba dam.

¹⁴ Onon laatii jayjol duuniyaaru. Genni ma-haani dow waanne suudataako.

¹⁵ Fitilla bo huɓɓataake gam ka omme gummal. Amma ka ɓilete dow to fitilla ɓiletee, gam ka yayanana wonuɓe der suudu fu.

¹⁶ Hande non haani jayjol moodon yaynira yeeso himbe. Den ɓe ji'an golle boodde de gadoton, ɓe teddina Baaba moodon gonudo dow kammu.»

Yeesu e jannina dow haala tawreeta

¹⁷ «To on miilee mi warii gam moytugo tawreeta, dum bo ko winnaa der dewte annabiibe. Mi waray moytugo ka, amma gam hebbingo ka.

¹⁸ E goonja batanmi on, dow e leydi heennyan, amma toɓɓel, dum bo maasel gootel der tawreeta, sottintaake, faa nyalaane huune fu hebboyta.

¹⁹ Gam majjum, mo dwtanaaki toɓɓel gootel, ɓurunel faandugo der tawreeta, go e ekkitina wɓɓe bo to dwtoo, o laatoto paandudo der Laamaare Alla. Amma dwtaniido tawreeta, go e

jannina wo66e bo downtanoo ka, joomum laatoto mawdo der Laamaare Alla.

²⁰ E goonja bi'anmi on, to foonnitaare mon buray ne moodi66e tawreeta e Farisaa6e, on naatataa der Laamaare Alla pay.»

*Yeesu e ekkitina dow haala mone
(Luka 12.57-59)*

²¹ «On nanii ko kaakiraa6e meeden wi'ano: "Taa waru neddo, barudo neddo fu, hiitete."

²² Amma min, mii wi'a on, jogoriido banniraawo mum mone fu, hiitete. Bi'udo banniraawo mum: "A walaa hoore," joomum yaarete yeeso hiitorde mawne. Bi'udo banniraawo mum "A haanja nun," o wattete der yiite jahannama.

²³ Gam majjum, to a yahii sakkanoygo Alla sadaka, to hiisirde, go ciwtordaa aa woodi gokka e banniraawo maa,

²⁴ accu don sadaka maa yeeso hiisirde. Den jahaa taw to banniraawo maa, jaafontiron. Baawo mum, bittaa, cakkaa sadaka maa.

²⁵ To goddo gaccake maa, go oon jaha to kiitotoodo, yawda nannantiraa e makko diga e laawol. To a waday dum, o wattete der juude kiitotoodo, den kiitotoodo bo watee e juude sandaaji, ma66edaa der kasu.

²⁶ Mii batee e goonja, a wurtataako diga don, to a yobiday nyamaane maa, faranwel mum koriinjel.»

Ekkitinol dow jeenu

²⁷ «On nanii wi'aanoma: "Taa wadu jeenu!"

²⁸ Amma min, mii wi'a on, daarudo debbo fu, ko suunii mo, wadii jeenu e makko der 6erne mum.

²⁹ Gam majjum, to itere maa nyaamoore nun laatantee daliila doyyere, doofu ne, boppaa to

woddi! Dum burante jokkulal bannu maa gootal halka, e no bannu maa fu naatirta der yiite jahannama.

³⁰ To junjo maa nyaamo nun laatantee daliila doyyere, wudditin no, boppaa to woddi, dum burante jokkulal maa gootal halka, e no bannu maada fu naatirta der yiite jahannama.»

Ekkitinol dow ceergal

(Matiye 19.9; Marku 10.11-12; Luka 16.18)

³¹ «Wi'aama bo: “Ceerudo debbo mum fu, sey hokka mo derewol ceergal.”

³² Amma min kan, mii wi'a on, ceerudo debbo mum to hinaa gam daliila jeenu, to o hoowaama, o laatinii mo jeenoowo. Neddo koowudo debbo ceeraado fu, wadfi jeenu kanun bo.»

Ekkitinol dow hunayeere

³³ «On nanii kade, kaakiraaɓe meeden wi'aama: “Taa fiirtu hunayeere maa, hebbin ne yeeso Joomiraawo.”

³⁴ Amma min, mii wi'a on, to on kunee. To on kunoree kammu, gam nu laati nun gurol Laamaare Alla.

³⁵ To on kunoree leydi, gam ni laati nun jaaɓirdum koyde makko. To on kunoree Urusaliima, gam ni laati nun wannjarde Laamiido mawdo.

³⁶ To on kunoree ko'e mon bo, gam on baawataa rawningo, dum bo bawlingo baa leeɓol gaasa mon gootol.

³⁷ Haala mon fu daroo dow: “oo”, dum bo “aawo”, to yawtu don. Ko beydii dow majjum fu yiwii diga e Kalludo.»

Ekkitinol dow wattaago
(Luka 6.27-36)

³⁸ «On nanii wi'aama, "Itete yobiree itere, nyiire yobiree nyiire.»

³⁹ Amma min, mii wi'a on, to on battee gadando on ko boni. To goddo fiyii maa meenyo dow golal nyaamowal, hokku mo ḡal to bo.

⁴⁰ To goddo gaccike maa, e yidi teeta dansikiire maa, accu mo o etta gulunfaare maa bo.

⁴¹ To goddo doolii maa doonanodaa dum doongal mum kuule ujuneere, roonana mo ḡal kuule ujune didi.

⁴² To goddo eelii maa, hokku mo. To goddo e yidi wuyaago huune maa, taa haḡu mo dum.»

Jidee waybe moodon
Luka 6.27-28

⁴³ «On nanii wi'aama: "Yidu banniraawo maa, banyaa ganyo maa.»

⁴⁴ Amma min, mii wi'a on, jidee waybe moodon, du'anee tooranbe on.

⁴⁵ Hande non, laatortodon biḡbe Baaba moodon gonuḡo dow kammu. Gam oo fudina naaḡe dow yeedduḡe e halluḡe. Oo toḡina bo diyam gam foonnitiibe e ḡe foonnitaaki.

⁴⁶ To oon jidi yiduḡe on tan, riiba kaye keḡoton? Baa jaḡooḡe ceede faada bo e wada hande non!

⁴⁷ To oon canna banniraabe moodon tan, ko haaynii ume gadoton don? Baa heeferḡe bo e wada hande non!

⁴⁸ To non, laatee hebbuḡe, hande no Baaba moodon mo dow kammu laatorii kebbuḡo.»

6

Ekkitinol dow wallugo talakaabe

¹ «Kakkilee, to on kollitee gadu moodon geetu yeeso himbe gam ji'edon. To on gadii dum, on kebataa riiba to Baaba moodon gonudo dow kammu.

² To non, to aa hokka sadaka, taa fiyu lenjuru gam himbe yi'ee. Non non nun munaafitiibe wadata der cuudi baajordi, e sera laabi. Bee gada dum gam himbe mana be. E goonja batanmi on, be kebii ko riiba maabe.

³ Amma, to aa hokka sadaka, taa accu junjo maa nano anna ko nyaamo wadata.

⁴ To a wadii dum, sadaka maa laatoto e cuudiidum. Den Baaba maa ji'oowo ko woni der cuudiidum, yobete dum.»

Ekkitinol dow du'aare (Luka 11.2-4)

⁵ «To oon du'oo, to on gadee hande no munaafitiibe wadata. Kambe bee jida du'aago e darorii der cuudi baajordi, e ate cele, gam himbe fu yi'a be. E goonja batanmi on, be kebii riiba maabe ko.

⁶ Amma an, to aa du'oo, naatu suudu maa, maabaa dammugal, eelaa Baaba maa e cuudiidum. Den, Baaba maa ji'oowo ko woni der cuudiidum, yobete dum.

⁷ To oon du'oo, to on duudinee haalaaji di galaa nafuwe hande no heeferbe wadata. Bee miili to be duudinii haalaaji, Alla toontoto be.

⁸ Gam majjum to on nandee e maabe, gam Baaba moodon e anni ko kaajadon diga on eelay dum.»

⁹ «Nani do no haani du'orodon:
“Baaba amen tawaado dow kammu,

inne maa e senii.

¹⁰ Laamaare maa wara.
Sago maa laatoo dow leydi,
hande no ɲo laatorii dow kammu.

¹¹ Hokku men nyaamdu keyannu men hanne.

¹² Yaafana men hakke amen,
hande no minon bo men jaaforanto woofananɛ
men.

¹³ Taa accu men naata der jarbeeji,
amma hisin men diga e Kalludo.
[Gam an nun laamaare, e baawde,
e tedduɲal fu woodani faa abada. Aami!]

¹⁴ To on jaafanake himɛ boofi mum, Baaba moodon gonudo dow kammu yaafanto on onon bo.

¹⁵ Amma to on jaafanaaki himɛ, Baaba moodon bo yaafantaako on boofi moodon.»

Yeesu e ekkitina dow suumayeere

¹⁶ «To oon cuumoo, to on jurmikinee hande no munaafitiiɛ wadata. Bee jiɔa geese maɔɔe gam himɛ annita ɓee cuumii. E goonja batanmi on, ɓe keɓii ko riiba maɔɔe.

¹⁷ Amma an, to aa suumii, sulma, bujodaawardi.

¹⁸ Den himɛ annitintaa naa aa suumii. Amma Baaba maa mo yi'ataake tan anni. Baaba maa ji'oowo ko gaduɔɔa der cuudiiɔum, kanko yobetee.»

Jawdi dow kammu (Luka 12.32-34)

¹⁹ «To on kawritanee ko'e mon jawdi der duuniyaaru, to mooyi e guyuhon biisata ni, ɔum bo to wuyɛ yulata cuudi mon, wujja ni.

²⁰ Amma kawritanee ko'e mon jawdi dow kammu, to guyuhon e mooyi biisataa ni, wuyɓe bo hebataa wujja ni.

²¹ Gam to jawdi maa woni, don ɓerne maa bo wonoto.»

Haala jayɗol e niwre
(Luka 11.33-36)

²² «Gite woni fitilla ɓannu. To gite maa e yandi, ɓannu maa fu, wonoto der jayɗol.

²³ Amma to gite maa yandaa, ɓannu maa ɗol fu, ɗol wonoto der niwre. Den, to jayɗol gonuɗol der maa laatike niwre, a yi'ii don no niwre mawniri!»

Alla e jawdi
(Luka 16.13)

²⁴ «Walaa baawoowo ko jagganii joomiraaɓe diɗo, gam o wanyan oo do, o yida oo to, o takkon-tiran e oo do, o yawoo oo to. On baawataa ko jagganii Alla, e jawdi.»

Hoolaago Alla
(Luka 12.22-31)

²⁵ «Gam majjum bi'anmi on: To on cukulanee yonkiiji moodon dow ko nyaamoton e ko jaroton. To on cukulanee ɓalli moodon dow ko ɓornotodon. Yonki ɓuraa nyaamdu na? ɓannu ɓuraa koltal na?

²⁶ Daaree pooli piirooji: Di aawataa, di dug-gataa, di galaa rummuure. Amma e non, Baaba moodon gonudo dow kammu e nyaanna di. On ɓuraa pooli tedduɗal na?

²⁷ Moy e moodon der billaaje mum waawata ko ɓeydi balde mum, baa mayyande woore?

28 To non, gam ume ko oon cukulana kolte? Daaree no pinniiji gese mawnirta: Di mottataa, di kannyataa.

29 Amma mii bata on, baa Suleymaanu e ted-dunjal mum fu, bornaaki kolte boodude hande no pinniiji din gootel mum.

30 To Alla e holtina kudooji ladde tawaadi hanne, jaano di bulee yiite, o holtintaa on bura non non na? Onon be goondinki paanduki!

31 To on cukulee bi'on: «Ume nyaameten? Ume jareten? Ume bornotoden?»

32 Gam kujje dee, heeferbe nun daartata de. Amma Baaba moodon gonudo dow kammu, e anni oon goodi haaje majje.

33 Daartee aran Laamaare Alla, e foonnitaare makko. Den ko horii fu, on beydante dum.

34 To on cukulane gam jaano, jaano sukulanto hoore mum. Nyalaane fu, toora mum heyii dum.»

7

Hiitaago wobbe

(Luka 6.37-38, 41-42)

1 «To on kiitee wobbe, gam to Alla hiitoo on.

2 Gam no kiitoridon wobbe, non kiitortedon. Etorde etirandon wobbe, kayre etirantedon.

3 Ume wadi go aa daara kudeel der itere banniraawo maa, go a faamanay legga gonuja der itere maa?

4 Noy baawirtaa ko wi'i banniraawo maa: "Accu mi ikkinanee kudeel gonujel der itere maa", nani bo, legga e woni der ne maa?

⁵ Munaafitiijo, ikkin legga gonuṅa der itere maa taw, den gite maa laaban, kebaa no ikkinirdaa kudeel gonuṅel der itere banniraawo maa.

⁶ To on kokkee dawaadi ko senii, gam to di bittoy di ṅata on. To on cankitee kaaye moodon dime yeeso afaaji, gam to di jaabu de.»

*Alla e toontoo eelanbe dum
(Luka 11.9-13)*

⁷ «Eelee, on keban, daartee, on jiitan, cilminee, on maḅḅitante.

⁸ Gam eeloowo fu, heban, daartoowo fu, yiitan, piyoowo dammugal fu, maḅḅitante.

⁹ Moy caka moodon to biyum eelii dum peen, hokka mo hayre?

¹⁰ Dum bo to o eelii mo linqol, o hokkan mo boddi?

¹¹ Onon hallube, oon baawi hokkugo biḅḅe moodon dokke boodde, hakko Baaba moodon gonudo dow kammu. Oo hokka eelanbe mo fu dokke boodde.

¹² Gam majjum ko jidudon himbe wadana on fu, onon bo, gadanee be dum. Kanjum woni ekkitinol tawreeta e dewte annabiibe.»

*Dammugal paanduṅal
(Luka 13.24)*

¹³ «Naatiree dammugal paanduṅal, gam dammugal jaajuṅal e laawol koyuṅol, e yaara der halkere, himbe duubbe nun tokki ṅol.

¹⁴ Amma dammugal paanduṅal, e laawol billiṅol, e yaara to yonki, yiituḅe ṅol duudaa.»

*Hakkilango annabiibe fewrekuube
(Luka 6.43-44)*

15 «Kakkilane annabiiፎe fewrekuuፎe. Be garan to moodon, ፎee ፎornii guri baali, amma der maፎፎe, ፎee laatii bu'i ladde bonuፎi.

16 E gaፎu maፎፎe annitirton ፎe. Innabooje ፎorataake dow gi'e, ibbe bo ፎorataake dow gi'e danehi.

17 Leggal boodunjal fu rimaፎ ፎiፎፎe boodፎe, amma leggal kallunjal rimaፎ ፎiፎፎe kalluፎe.

18 Leggal boodunjal waawataa ko rimaፎ ፎiፎፎe kalluፎe, nun bo leggal kallunjal waawataa ko rimaፎ ፎiፎፎe boodፎe.

19 Leggal fu ፎjal rimataa ፎiፎፎe boodፎe wuddit-inte, fadፎee der yiite.

20 Hande non, annitirton ፎe diga e gaፎu maፎፎe.»

Mi annaa on abada
(Luka 13.25-27)

21 «Hinaa wi'ooፎe am “Joomiraawo, Joomiraawo” fu naatata Laamaare Alla, sey wadooፎe ko Baaba am gonuፎo dow kammu yidi tan.

22 Nyalaane darፎjal, duuፎፎe wi'an am: “Joomiraawo, Joomiraawo! E inne maa nun men gaፎiri annabaaku. E inne maa nun men diiwiri ginnaaji. E inne maa nun men gaፎiri haaynaareeji duuddi.”

23 Wakkati mum, mi toontoto ፎe: “Mi annaa on abada. Bodፎee am, onon wadooፎe ko halli!”»

Cuudi didi
(Luka 6.46-49)

24 «Hande non, nedፎo fu kettiniido haala am, go e gollira ka, e nandi e nedፎo kakkildo, mahudo suudu mum dow tepaare.

²⁵ Diyam tobi, gooruuji hebbi, keni mawdi wifidow maggol. Amma ñol yanay, gam dow tepaare nun ñol dadɗaa.

²⁶ Amma kettiniido haala am fu, go tokkay ka, e nandi e neddo mo walaa hakkillo, mahudo suudu mum dow jaaneeri.

²⁷ Diyam tobi, gooruuji hebbi, keni mawdi wifidow maggol. Den ñol yani yanande mawne.»

Baawde Yeesu

²⁸ No Yeesu heennyi waajuuji ñin, haaynaare nanji jama'aare puy gam waaji makko.

²⁹ Gam o janninirii ɓe e baawde, hinaa hande no moodiɓɓe tawreeta janninirta.

8

Yeesu nyawtii ceccefo gom

(Marku 1.40-45; Luka 5.12-16)

¹ Yeesu jippoyii diga dow waanne, go jama'aare ñuunne e tokki mo.

² Wakkati mum, ceccefo gom wari, jiccii yeeso makko, wi'i mo: «Joomiraawo, to aa yidi, a waawan ko nyawtimmi.»

³ Yeesu foorti junno mum, meemi mo, wi'i: «Mii yidi, nyawta!» Don maa ñon, gorko on nyawtii.

⁴ Den Yeesu wi'i mo: «Hakkil! Taa batu ka goddo. Amma yahu holloy hoore maa limaamiijo. Den, gadaa sadaka ka Muusa wi'i on gadon, gam anni-naa ɓe a yoofake.»

Yeesu nyawtii jaggiido hooreejo soogeeji Roma

(Luka 7.1-10; Yuhaana 4.4-54)

⁵ Yeesu e naata siire Kafarnahum, ñon hooreejo soogeeji gom battii mo, eeli mo, wi'i:

⁶ «Joomiraawo, jaggiido am na'on fukkii wuro, yandaa, faa juude e koyde fu waatii, oo naawee sanne!»

⁷ Yeesu wi'i mo: «Mi yahan, mi nyawta mo.»

⁸ Amma hooreejo soogeeji on toontii, wi'i: «Joomiraawo, mi fotay naataa wuro am. Amma batu woliine woore tan, jaggiido am yoofoto.

⁹ Min e hoore am, mii woodi mawbe be dowtanii mi, min bo mii woodi dowtaniibe am. To mi wi'i, oo do, "yahu", o yahan. To mi wi'i, oo to, "war", o waran. To mi wi'i, jaggiido am, "wadu nii", o wadan.»

¹⁰ No Yeesu nani ka, haaynaare nanji dum, wi'i tokkuibe dum: «E goonja batanmi on, mi yi'ay iri goondinki kii do dow goddo, baa der Isira'iilaaabe.

¹¹ Mii bata on, duube waran diga lettugal e gorgal. Be joododo e Ibrahiima e Isiyaaku e Yaakuubu, be nyaamda der Laamaare Alla.

¹² Amma laatiibe biibe Laamaare, faddete yaasi, der niwre. Ton be bullata, be yakkontira nyiye.»

¹³ Baawo mum, Yeesu wi'i hooreejo soogeeji on: «Hootu! Dum laatane hande no goondinirdaa.» Wakkati mum, jaggiido makko yoofii.

Yeesu nyawtii nyawbe duube
(Marku 1.29-34; Luka 4.38-41)

¹⁴ Yeesu yahi wuro Piyer. O tawi esiraawo Piyer debbo e fukkii, e yontaa.

¹⁵ Yeesu meemi junjo makko, yontere nen acci mo. Den o ummii, oo jagganoo be.

¹⁶ No kiikiide wadi, Yeesu waddanaa himbe duube, be ginnaaji woni e mum. O riiwi di e haala makko, o nyawti nyawbe fu.

17 Hande non haala annabaaku Esaaya hebbiri,
ka o wi'i:
«O jabii roonaago tampe meeden,
o nyawtii nyawuuji meeden.»

No haani Yeesu tokkiree
(Luka 9.57-60)

18 Yeesu yi'i jama'aare duunne e huuritii dum, o
wi'i aahiibe makko 6e jola fonjo far to.

19 Don Moodibbo tawreeta gom battii mo, wi'i:
«Moodibbo, mi tokkete to jahataa fu.»

20 Yeesu wi'i mo: «Dondondehon e woodi gayde,
pooli bo e woodi dadɗa mum, amma Bii neddo
woodaa to fukkinta hoore mum gam siwtoo.»

21 Godɗo diga caka aahiibe wi'i mo: «Joomiraawo,
accu mi yaha, mi uwaa baaba am taw.»

22 Yeesu toontii mo, wi'i: «Tokkam, accu maaybe
uwa maaybe mum.»

Yeesu deyyitinii hennu
(Marku 4.31-41; Luka 8.23-25)

23 Yeesu naati der laana diyam, go aahiibe
makko e tokki mo.

24 Don maa don, hennu mawkol ummii e wifa
dow maayo. Nɗol wifa, faa galmaaji diyam e yidi
mutina ɗa. Amma Yeesu e daani.

25 Aahiibe battii mo, finnini mo, wi'i: «Joomi-
raawo, faaba men! Men na'on kalka!»

26 O toontii 6e, o wi'i: «Gam ume ko kuludon?
Onon 6e goondinki paanduki!» Den, o ummii, o
falmi hennu e maayo. Dum yeewi siriw!

27 Be fu, haaynaare nanɗi 6e, 6ee bi'a: «Iri moy
nun oo do, faa hennu e maayo e dowtanoo mo?»

Yeesu nyawtii ginnaajiibe dīdo
(Marku 5.1-20; Luka 8.26-39)

²⁸ Yeesu joli fonṅo maayo, yottii der leydi Gadarena. Don worbe dīdo wooduḅe ginnaaji wur-tii e caabeeje, fotti e makko. Bee kunnii puy, faa goddo suusataa ko tokki laawol ṅol.

²⁹ Be darii ḅee bata e semme, ḅee bi'a: «An Biddo Alla, ume jidudaa wadugo men? A warii do gam tooraa men diga wakkati wadāy na?»

³⁰ Fotii darne afaaji mawne gom e durannoo takkol don.

³¹ Ginnaaji dīn eeli Yeesu, wi'i: «To a riiwii men, accu men naataa der darne afaaji nee do.»

³² O wi'i ḅe: «Jaheel!» Ginnaaji dīn wur-tii, naatoy der afaaji dīn. Don maa don, darne afaaji nen fu diirtii diga takkol waanne, simmitii der maayo, yoolii e diyam.

³³ Durooḅe afaaji dīn doggi, hooti wuro. Be batoy ko wadi fu, e ko wadi wooduḅe ginnaaji dīdo ḅen.

³⁴ Den, himḅe siire nen fu wurtoy fotti e Yeesu. No ḅe ji'i mo, ḅe eeli mo o wurtoo leydi maḅḅe.

9

Yeesu nyawtii moofa
(Marku 2.1-12; Luka 5.17-26)

¹ Yeesu naati laana diyam, joli, witti der siire mum.

² Himḅe waddani mo moofa, pukkinaado dow daago. No Yeesu yi'i goondinki maḅḅe, wi'i mofo on: «Suka am, tiidīn ḅerne maa! Hakkeeji maa yaafaama!»

³ Den, moodiɓɓe tawreeta wobɓe yanti e miila der berde mum, e wi'a: «Gorko oo do e bata kalluka dow Alla!»

⁴ Yeesu e anni miilooji maɓɓe, o wi'i ɓe:

«Gam ume go oon miila miilooji kalludi dii der berde moodon?»

⁵ Ume ɓuri hoyugo? wi'ugo: “Hakkeeji maa yaafaama,” naa wi'ugo: “Umma yahu?”

⁶ Amma, mii yidi paamon, no Bii neddo e woodi baawde yaafaago hakke der duuniyaaru do.» Den, o wi'i mofo on: «Umma, ettu daago maa, hootu wuro maa!»

⁷ O ummii, o hooti wuro makko.

⁸ No jama'aare yi'i dum, huli, darii e teddina Alla gam o hokki himbe baawde hande dee.

Yeesu noddii Matiye

(Marku 2.13-17; Luka 5.27-32)

⁹ Yeesu e yawta, diga e laawol o yi'i gorko bi'eteedo Matiye e joodii to ceede faada yobetee, o wi'i mo: «Tokkam.» Matiye ummii, tokki mo.

¹⁰ Baawo mum, Yeesu yahi e nyaama der wuro Matiye. Jaɓooɓe ceede faada duuɓɓe, e wadooɓe hakke wari joodii e nyaamida e Yeesu e aahiibe mum.

¹¹ No Farisaaɓe yi'i dum, ɓe bi'i aahiibe makko: «Gam ume moodibbo moodon nyaamidinta e jaɓooɓe ceede faada, e wadooɓe hakke?»

¹² Yeesu nani ka, wi'i ɓe: «Yandube haajaaka nyawtoowo, sey nyawbe.

¹³ Jahee ekkitee ko haala kaa do yidi wi'ugo: “Yurmeene nun jidumi, sadakaaji bane.”» Gam mi waray noddugo foonnitiibe, amma hakkeɓe.

*Yande dow suumaye**(Marku 2.18-22; Luka 5.33-39)*

¹⁴ Den, aahiibe Yuhaana gadoowo batisi battii Yeesu, yami mo, wi'i: «Ume wadi minon e Farisaaɓe emen cuumoo, go aahiibe maa suumataako?»

¹⁵ O toontii ɓe, o wi'i: «Noddinaabe ɓangal waawan ko woni der biisere ɓerne to jommanjo gorko e wondi e maɓɓe na? Nyalaane waraan de jommanjo gorko on ettete caka maɓɓe. Den ɓe cuumoyto.

¹⁶ Walaa takkoowo lefol kesol dow wudere hiinne, gam lefol kesol foodan wudere hiinne, den cercol mayre yaajan puy.

¹⁷ Kade bo innabojam kesam loowataake der jollooji guri kiiddi. To hinaa non, jollooji ɗin pusan, innabojam reyyitoo, jollooji ɗin bo halka. Amma innabojam kesam, sey loowee der jollooji guri kesi, gam ɗum fu ɗum daɗa.»

*Suka debbo gom e debbo meemudo toggoore Yeesu**(Marku 5.21-43; Luka 8.40-56)*

¹⁸ Wakkati Yeesu woni e bata ɓe ka, ɗon hooreejo suudu waajorde gom yottii, jiccii yeeso makko, wi'i: «Biyam debbo maayii, ɗum wadii tifere. Amma war yowu junɗo maa dow makko, heɓa o wuura.»

¹⁹ Yeesu ummii e aahiibe mum, tokki mo.

²⁰ Den debbo gom, mo lefol mum salii ko haggii diga duuɓi sappo e ɗiɗi, yiwi ɓawɓawre Yeesu, meemi kummulol toggoore makko.

²¹ Gam o miilii der ɓerne makko, o wi'i: «To mi heɓii meemumi baa kummulol toggoore makko, mi yoofoto.»

22 Yeesu yeeyitii, yi'i mo, wi'i: «Suka am, tiidin berne maa! Goondinki maa nyawtii ma.» Wakkatiire nen, debbo on yooffii.

23 Yeesu yottii wuro hooreejo waajorde on. O yi'i fuurooƕe puuraadi maayde e himbe wullooƕe.

24 O wi'i ƕe: «Burtee diga do. Suka on maayay, o daani nun.» Be darii ƕee jala mo.

25 No himbe wurtinaa yaasi, o naati der suudu, o nanji junjo suka debbo, go o ummii.

26 Habaru majjum sankitii toy fu der leydi nin.

Yeesu wuntinii wumuƕe dido

27 No Yeesu yawtata, wumuƕe dido tokki mo, e bata e daane towne, e wi'a: «Bii Dawda, yurma men!»

28 No o naati suudu, wumuƕe ƕen ƕattii mo, o wi'i ƕe: «Oon goondini mi waawan ko wadi dum na?» Be toontii mo, ƕe bi'i: «Oo, Joomiraawo, emen goondini.»

29 Den, o meemi gite maƕƕe, o wi'i: «Dum laatanoo on hande no goondinirdon.»

30 Den ƕe bumti. O waggini ƕe, o wi'i: «To on batee ka baa goddo.»

31 Amma no ƕe burtii, ƕe jahi ƕee cankita habaru makko der leydi nin fu.

Yeesu nyawtii muumo

32 No wuntinaaƕe ƕen wurtotoo, Yeesu wadanaa gorko mo ginnool muumidini.

33 O riiwi ginnool ƕol, muumo on yanti e bata. Jama'aare fu haaydinii, e wi'a: «Iri dum do meeday ko yi'aa der Isira'iila!»

34 Amma Farisaaƕe wi'i: «E baawde hooreejo ginnaaji nun o riiwirta ginnaaji!»

Yeesu yurmake jama'aare

³⁵ Yeesu e woositoo der genneelee mawde, e ci'on petton fu. Oo jannina der cuudi baajordi, oo fiina linjiila Laamaare Alla, oo nyawta nyawbe nyawneeji feere feere fu.

³⁶ No o yi'i jama'aare, be jurminii mo, gam be comii, be tampi, bee laatii hande baali di galaa duroowo.

³⁷ Den, o wi'i aahiibe makko: «Ko ruggetee e duudi, amma ruggoobe duudaa.

³⁸ Eelee Joomiraawo duggle lildaa ruggoobe der to ruggantee.»

10

Aahiibe Yeesu sappo e dido

(Marku 3.13-19; Luka 6.12-16)

¹ Yeesu noddii aahiibe mum sappo e dido. O hokki be baawde riiwugo ginnaaji e nyawtugo nyawbe nyawuuji feere feere fu.

² Inde lilaabe sappo e dido ben woni: Simon noddeteedo Piyer, e minyum Andere. Yaakuuba bii Jebede, e minyum Yuhaana.

³ Filippu e Bartolome, Toma e Matiye jaboowo ceede faada. Yaakuuba bii Alfee, e Taddee.

⁴ Simon tinniido gam Alla, e Yahuuda Iskariyot, jammoytoodo Yeesu.

Yeesu lili aahiibe mum sappo e dido

(Marku 6.7-13; Luka 9.1-6)

⁵ Yeesu lili aahiibe mum sappo e dido, bati be haalaaji dii do, wi'i: «To on jahee to heeferbe, to on naatee bo der siire Samariyaabe.

⁶ Amma jahee, caka Isira'iilaabe, laatiiɓe hande baali majjudi.

⁷ To jahudon fu, piinee, bi'on: "Laamaare Alla battike!"

⁸ Nyawtee nyawɓe, pintinee maayɓe, joofinee sesseɓɓe, diiwee ginnaaji. On kebii on jobay, onon bo kokkee to on jabee goddum.

⁹ To on jaaree kanjeeri, dum bo cardi, maa bo ceede der jiibaaji moodon.

¹⁰ To on jogee bogooru, dum bo toggooje didi. To on ettee pade, dum bo sawru. Gam gollotoodo e haani nyaama.

¹¹ To on garii der genni, dum bo siire gom, daartee beero geeto. Joodee to makko faa de jawtudon.

¹² To oon naata der wuro, cannee tawaabe don.

¹³ To wuro non e haanani dum, jam moodon naata der maggo. Amma to non haananaa dum, jam moodon wittana on.

¹⁴ To on jabaaka, on kettinanaaka bo, burtee don, pidon sallaare koyde moodon.

¹⁵ E goonja batanmi on: "Nyalaane darnal, kiita Sodoma e Gomora buran hoyugo dow kiita siire nen."»

Tooraaji garooji

(Marku 13.9-13; Luka 21.12-17)

¹⁶ «Kettinee! Mii lila on hande baali caka bu'i. To non, laatee yoyube hande bolle, laatodon be walaa gacce hande tantabaraaji.

¹⁷ Kakkilanee ko'e moodon e himɓe, gam be jaaran on yeeso kiitorde, be piya on looci der cuudi maɓɓe baajordi.

¹⁸ Be jaaran on yeeso mawbe leydi, e laamiibe genni, sabbu am. On laatanto am seedebe yeeso mabe, e yeeso heeberbe.

¹⁹ To on jaaraama yeeso hiitotoobe, to on miilee no batiroyton e ka batoyton. Gam on kokkete ka batoyton wakkati mum.

²⁰ Onon bane batata, Ruuhu Baaba moodon nun batata diga e moodon.

²¹ Mawniraawo ummanto miiraawo, acca o waree. Baaba bo wadanan dum sibbe mum. Bibbe bo ummanto saareji mum, wada dabare gam be baree.

²² Himbe fu wanyan on gam am. Amma munyudo faa heennyitirde, joomum hisinte.

²³ To on tooraama e genni nii do, doggiree nii to. E goona batanmi on, on keenyataa woositaago genneele Isira'iila, go Bii neddo wara.

²⁴ Aahiijo burataa moodibbo mum, maccudo burataa joomiraawo mum.

²⁵ E woodi aahiijo laato hande moodibbo mum, maccudo bo, hande joomiraawo mum. To hoorejo wuro noddaama "Beljebul" hakko himbe wuro makko!»

Hoolaago Alla (Luka 12.2-9)

²⁶ «To on kulee himbe. Ko suudii fu wurtitinto, asiiri bo suppitinto.

²⁷ Ka batumi on der niwre, batitee ka caka nyalooma. Ka batadon e noppi der asiiri, piinee ka dow doomoode cuudi.

²⁸ To on kulee waroobe bannu, be baawataa ko wari yonki. Amma, kulee baawoowo ko halki bannu e yonki fu der yiite jahannama.

²⁹ Colon didon sippataake faranwel gootel na? Amma baa gootel makkon yanataa e leydi, to e sago Baaba moodon bane.

³⁰ Onon, baa gaasaaji ko'e moodon fu e limaa.

³¹ Gam majjum, to on kulee, gam oon buri colon fuukkun teddujal.

³² Ceedaniido am yeeso himbe, min bo, mi seedanto joomum yeeso Baaba am gonudo dow kammu.

³³ Amma caliido am yeeso himbe fu, min bo, mi saloto joomum yeeso Baaba am gonudo dow kammu.»

*Yeesu woni daliila ceennirgu
(Luka 12.49-53; 14.26-27)*

³⁴ «To on miilee jam nun gaddumi e duuniyaaru. Mi waray gam mi wadda jam, amma kaafahi gaddumi.

³⁵ Ko waddimmi woni, seennugo biddo gorko e baaba mum, biddo debbo bo e inna mum, debbo banjaado e esum debbo.

³⁶ Neddo fu, himbe wuro mum nun laatotoo waybe mum.»

³⁷ «Jidudo baaba mum, dum bo inna mum faa burinimmi, joomum fotay laataago mo am. Jidudo biddo mum gorko naa bo debbo, faa burinimmi, joomum fotay laataago mo am.

³⁸ Mo ettay leggal mum palaanjal tokkimmi, joomum fotay laataago mo am.

³⁹ Jidudo hisina yonki mum, dullan ki, amma majjindo yonki mum gam am, hebitinto ki.»

*Haala riiba
(Marku 9.41; Luka 10.16)*

⁴⁰ «Jaḅḅiiḁo on fu, jaḅḅike am, jaḅḅiiḁo am bo jaḅḅike liloyḁo am.

⁴¹ Jaḅḅiiḁo annabiiḁo gam oo annabiiḁo, joomum heḅan riiba ka annabiiḁe heḅata. Jaḅḅiiḁo nedḁo poonnitiḁo gam oo poonnitiḁo, joomum heḅan riiba ka foonnitiḁe heḅata.

⁴² E goonḁa batanmi on, kokkuḁo ḅurḁo faandugo caka aahiḁe am, diyam peewḁam, baa der jarirgel gootel, gam oo aahiḁo am, o dullataa riiba makko.»

11

Yuhaana lili aahiḁe mum to Yeesu (Luka 7.18-35)

¹ No Yeesu heennyi waajaago aahiḁe mum sappo e ḁiḁo waajuuji ḁii, o yawti diga ḁon. Den o yahi janninoygo e waajaago caka ci'e mawḁe, der weccoore nen.

² Yuhaana gaḁoowo batasi e wonnoo der kasu, go o nani golle de Almasiihu waḁata e batanee. Den o lili aahiḁe makko,

³ yaha yamaa Yeesu, wi'a: «An woni kaanudo wara na, naa men keḁoo godḁo?»

⁴ Yeesu toontii ḅe, wi'i: «Jahee, batee Yuhaana ko nanuḁon e ko ji'uḁon fu:

⁵ wumuḅe e wunta, moofidinḅe e yaha, sesseḅḅe e nyawtee, pahidinḅe e nana, maayḅe e finta, talakaabe bo e waajee habaru Laamaare Alla.

⁶ Barke laatanto mo mi laatanaaki daliila fergere dow goonḁinki mum.»

⁷ No lilaabe ḅen yawti, Yeesu fuddi batugo jama'aare haala Yuhaana, o wi'i: «Ume jahuḁon

daaroygo der haro? Kudool ŋol hennu dimmata na?

⁸ Naa ume daaroydon? Gorko borniido gineeji boodufi na? Borniibe gineeji boodufi, der wuro laamiibe nun tawetee.

⁹ Den, ume jahudon daaroygo? Annabiijo na? Oo! Mii bata on, oo buri annabiijo.

¹⁰ Kanko nun Dewte batani wi'i: "Mi lilan lilaado am yeeso maada, o moyyinanee laawol."»

¹¹ «E goonja batanmi on, der 6e rewbe rimi fu, walaa burdo Yuhaana gadoowo batisi manju. Amma, burdo pettidingo der Laamaare Alla, e buri Yuhaana manju.»

¹² Diga Yuhaana gadoowo batisi fuddi waajaago faa jooni, himbe e teetontira Laamaare Alla e catte. Sattuibe bo teetata ne.

¹³ Annabiibe, e dewte tawreeta fu, wadii annabaaku dow Laamaare nen faa yottii wakkati Yuhaana gadoowo batisi.

¹⁴ To oon jidi koolee, Yuhaana woni annabi Eliya, kaanudo wara.

¹⁵ Goodudo noppi fu, nana.

¹⁶ Ume nun nanditiniranmi himbe jaamanuuru nuu do? Bee nandi e sukaaibe joodiibe caka jayri to himbe fijata, e huuɓa igoobe mum, e wi'a:

¹⁷ "Men puuranii on puuraadi, on pijay, men jimanii on jimi bojji maayde, on cimaaki."

¹⁸ Gam no Yuhaana wari, o nyaamataa o yarataa, on bi'ii: "O ginnaajiijo nun."

¹⁹ Bii neddo warii, e nyaama, e yara. Den, himbe wi'i: "O laati nun deereeruujoo, e jaroowo bagi. Oo laatii bo beldiijo jaboobe cede faada, e wadoobe

hakke hande ma66e.” Amma, hakkillo Alla e hollitoo der golle muudum.»

Yeesu felii genneelee caliide ko tuubi
(Luka 10.13-16)

²⁰ Baawo majjum, Yeesu feli genneelee de o wadi haaynaareeji duuddi der mum ko himbe majje tuubay. O wi'i:

²¹ «Bone laatante, an Korajin! Bone laatante, an Baytisayda! Gam haaynaareeji gadaadi to moodon, to di gadaanomaa der Tirus e Sidon, maa be mootikeno dooni, be bornii saakiho, be kollitira no be tuubii.

²² Gam majjum, mii wi'a on: Nyalaane darjal, kiita Tirus e Sidon hoyan e ka moodon.

²³ An bo Kafarnahum, aa miili a towinte faa dow kammu na? Aawo! A leesinte faa der joonne maaybe. Gam haaynaareeji gadaadi der maa, to di gadaanomaa der Sodoma, maa siire nen na'onno faa hanne.

²⁴ Gam majjum, mii wi'a on: Nyalaane darjal, kiita Sodoma hoyan e ka moodon.»

Yeesu e nodda himbe gam siwtaare
Luka 10.21-22

²⁵ Wakkati mum, Yeesu etti haala wi'i: «Mii yettee Baaba, Joomiraawo mo dow, e mo leydi. A suudii woodube annal e hakkillo kujje dee, ko kollitindaa de sukahon petton.

²⁶ E goonja, mi yettii maa Baaba, gam non dum fottiran maa.

²⁷ Baaba am hokkii am huune fu der junjo am. Walaa annudo Biddo to hinaa Baaba. Walaa annudo Baaba bo, to hinaa Biddo, e mo Biddo yidi hollitingo dum.»

²⁸ «Garee to am on fu, onon somuḅe, e rooniibe doolle tedduḅe, mi hokkan on siwtaare.

²⁹ Downtanee am, accee mi jannjina on. Gam mii yeeddi, mii diggi, den yonkiiji mon heḅan siwtaare.

³⁰ Gam doongal am e huyfi, ko dooninanmi on bo teddaa.»

12

Yande dow nyalaane siwteteene (Marku 2.23-28, 3.1-6; Luka 6.1-5)

¹ Wakkati mum, Yeesu e aahiiḅe mum e falta caka gese alkamaari nyalaane siwteteene, go aahiiḅe makko rafo wadi dum, yanti e wooca cam-meeje e yakka.

² No Farisaaḅe yi'i dum, wi'i mo: «Daaru, aahiiḅe maa e wada ko haanay wadeego nyalaane siwte-teene!»

³ O toontii ḅe, o wi'i: «E gooḅa on jannjay ko Dawda wadi no rafo wadi dum, e himḅe mum na?

⁴ O naati der suudu Alla, e himḅe makko, ḅe yakki peen cakkanaako Alla. Baa no kanko e himḅe makko ḅe goodaa laawol yakkugo ko. Limaamiiḅe tan nun woodi laawol yakkugo ko.

⁵ Naa, on jannjay der tawreeta Muusa, no li-maamiiḅe gollotooḅe der suudu Alla wadiri ko haanaa der nyalaane siwteteene? Amma e nun fu ḅe gaccaaka.

⁶ Mii wi'a on e gooḅa, burdo suudu Alla mawnugo nun woni do.

⁷ To on paamiino ko haala Alla kaa do fillitii: “Yurmeene jidumi, hinaa sadakaaji kiiseteedi”, on kiitataakono himḅe ḅe walaa gacce.»

⁸ Gam Bii neddo nun laatii Joomiraawo nyalaane siwteteene.»

Yeesu nyawtii gorko mo junno waatunjo
(Marku 3.1-6; Luka 6.6-11)

⁹ Yeesu yawti diga don, yahi der suudu waajorde ma66e.

¹⁰ Gorko mo junno waatunjo gom e tawaa don, go tawaa6e don yami mo yande dee do, gam he6a no gaccorii mo, wi'i: «Laawol hokkii nyawtiigu wadee nyalaane siwteteene na?»

¹¹ O toontii 6e, o wi'i: «To goddo moodon e woodi baalel mum, go nyalaane siwteteene nel yanti der 6unnu, joomum suttoytaa nel na?»

¹² Neddo e 6uri baala faa to woddi! To non, laawol hokki ko woodi wadee der nyalaane siwteteene.»

¹³ Den, o wi'i gorko on: «Foortu junno maa!»

O foorti no, no yoofii hande no noo to.

¹⁴ Farisaa6e wurtii, yahi dawraa dow no 6e kalkirta Yeesu.

Annabaaku Esaaya hebbii

¹⁵ No Yeesu nani ka, yawti diga nokkuure nen, him6e duu66e e tokki mo. O nyawti nyaw6e fu.

¹⁶ Den o waggini 6e, to 6e batu goddo moy nun o laatii.

¹⁷ Dum laatike non gam haala annabi Esaaya hebba, ka o wi'i:

¹⁸ «Nani gollotoodo am mo cu6umi.

Kanko woni jidaado am, mo ceyoriimi.

Mi jippinan Ruuhu am dow makko,

o fiinan habaru fonnitaare dow lenyi fu.

¹⁹ O yeddontirtaa e goddo, o falmataa goddo, daane makko nanataake e laabi.

²⁰ O heltataa yommal turiinjal,
o nyifataa fitilleel cuurtoowel,
faa nyalaane o hokki foonnitaare jaalorgal.

²¹ Lenyi fu yowan hoolaare mum dow makko.»

*Yeesu e toontoo ka ɓe gaccorii dum
(Marku 3.19-30; Luka 11.14-23)*

²² Den, Yeesu waddanaa gorko bumdo muumidindo, mo ginnool woni e mum. O nyawti mo faa muumo on e bata, e yi'a bo.

²³ Haynaare nanji himɓe fu, ko ɓee bi'a: «Hinaa kanko woni Bii Dawda na?»

²⁴ Amma no Farisaaɓe nani ka, yanti e wi'a: «E baawɗe “Beljebul” hooreejo ginnaaji nun o riiwirta di.»

²⁵ No Yeesu e anni miilooji maɓɓe, o wi'i ɓe: «Laamaare fu to seennirake e haɓa hoore mum, ne halkan. Dum bo to siire gom, maa bo wuro gom seennirii e haɓa hoore mum, ɗo wonataako.

²⁶ To Seyɗan seennirake e riiwa Seyɗan, den noy laamaare makko wonortoo?

²⁷ To laatike e baawɗe “Beljebul” nun diiwiranmi ginnaaji, ɓiɓɓe moodon bo na, e baawɗe moy ɓe diiwirta di? Gam majjum, kamɓe e ko'e maɓɓe nun laatoytoo hiitotooɓe on!

²⁸ Amma to e Ruuhu Alla nun diiwiranmi ginnaaji, eɗum holla no Laamaare Alla warii faa to moodon.

²⁹ Naa moy waawata ko naati wuro gorko sementeejo, teeta jawdi makko, to o haɓɓay joomum taw. Amma to o haɓɓii mo, o waawan ko wuuwi ko woni der wuro ɗon fu.

³⁰ Mo wunday e am fu, ganyo am nun. Mo wallay am hawritingo, sankitan nun.

³¹ Gam majjum, mii wi'a on: himbe heban yaa-fuye hakkeji mum, e kalluka ka be bati. Amma batudo kalluka dow Ruuhu Ceniido, yaafataake pay.

³² Batudo kalluka dow Bii neddo fu, heban yaafeego. Amma batudo kalluka dow Ruuhu Ceniido, yaafataake der jaamanuuru nuu do, e der jaamanuuru warannu.»

*Leggal annitirte nun diga e biibe mum
(Luka 6.43-45)*

³³ «To leggal e woodi, biibe maggal bo woodan. To leggal woodaa, biibe maggal bo woodataa, gam leggal fu, diga e biibe mum nun annitirtee.

³⁴ Biibe bolle pure! Noy baawirton batugo booduka, onon laatiibe hallube? Gam ko hebbe der berne, kan nun hunnuko wurtinta.

³⁵ Neddo geeto, wurtinan ko woodi diga booddum ko suudii der berne mum. Neddo kalludo bo, wurtinan ko halli diga kalludum cuudiidum der berne mum.

³⁶ E goonja bi'anmi on: nyalaane darnal himbe toontoyto haalaaji baanji baanji di be bati fu.

³⁷ Gam moy fu, haala mum nun wurtinta dum, dum bo ka doyya dum kiita.»

*Farisaabe e daarta Yeesu wadana dum kaayee fi
(Luka 11.29-32)*

³⁸ Baawo majjum, wobbe der moodiibe tawreeta e Farisaabe, wi'i Yeesu: «Moodibbo, emen jidi gadanaa men kaayee fi.»

³⁹ O toontii be, o wi'i: «Himbe jaamanuuru hal-lunu, cobube, e daarta kaayee fi. Be ji'ataa kaayee fi gom, to hinaa kaayee fi annabi Yonas.

⁴⁰ Yonas wadii nyaloomaaje tati e jemmaaje tati der reedu linjol manjol. Hande non bo Bii neddo wadirta nyaloomaaje tati e jemmaaje tati der leydi.

⁴¹ Nyalaane darjal, himbe Niniwe ummodoto e himbe jaamanuuru nuu do, gacoo be. Gam be tuubii no be nani waaji Yonas. Nani bo, burudo Yonas nun woni do!

⁴² Nyalaane darjal, laamiido debbo mo leydi hoore fudo ummodoto e himbe jaamanuuru nuu do, gacoo be. Gam o yiwoy diga kaddin leydi, o wari hettinaago haalaaji Suleymaanu kebbuufi hakkillo. Nani bo, burudo Suleymaanu nun woni do!»

*Wittoyyo ginnool der wuro mum hiinjo
(Luka 11.24-26)*

⁴³ «To ginnool wurtike e neddo, njol yahan njol yiilitoo nokkuuje joorde, enjol daarta to njol siwtoto, amma njol hebataa.

⁴⁴ Den njol wi'an: "Mi wittitinto wuro am no eggunoomi e mum." To njol yottike, njol tawan goddo walaa der wuro non, eno wuuwaa, eno moyyinaa faa woodi.

⁴⁵ Den, njol wittan, njol waddaa ginnaaji jeedifi goddi buruufi njol hallugo. Di naata e wuro non, di joodoo der maggo. Heennyitirde neddo on buran arandeere mum hallugo. Hande non dum laantan-too himbe jaamanuuru hallunu nu.»

*Miiraa6e Yeesu e inniiko
(Marku 3.31-35; Luka 8.19-21)*

⁴⁶ Wakkati Yeesu baddata e jama'aare, inniiko e miiraa6e makko yottii. Be darii yaasi, bee jidfi baddugo mo.

⁴⁷ Den, goddo bati Yeesu, wi'i: «Inna maa e miiraaɓe maa e darii yaasi, e yidi baddugo maa.»

⁴⁸ O toontii mo, o wi'i: «Moy woni inna am? Bey woni miiraaɓe am?»

⁴⁹ O sappii aahiiɓe makko, o wi'i: «Inna am e miiraaɓe am nun do.

⁵⁰ Miiraaɓe am worɓe e rewɓe, e inna am woni, wadooɓe ko Baaba am gonudo dow kammu yidi.»

13

Ballool aawoowo (Marku 4.1-9; Luka 8.4-8)

¹ Nyaanne mum, Yeesu wurtii wuro, yahi joodoy takkol maayo.

² Jama'aare duunne e howii mo, o ummii o naati laana diyam, o joodii. Himɓe fu e darii takkol maayo.

³ O bati ɓe kujje duudde e ballaaji. O wi'i ɓe: «Aawoowo nun wurtii aawoygo.

⁴ No o aawata, awdiiri gonni yani sera laawol, pooli wari soppi ni.

⁵ Gonni bo yani e kaaye to leydi duudaa, ni fudɗi don maa don, gam ni heɓay to leydi luggi.

⁶ Amma no naaje nyawli, ne wuli ni. Ni yoori, gam ni walaa dadi.

⁷ Gonni bo yani caka gi'e. Gi'e mawni, ɓiddi ni.

⁸ Gonni bo yani e leydi geeri, ni fudɗi, ni rimi ɓikkol: Gonni rimi gite hewre, gonni lasoy tati, gonni bo laso e sappo.

⁹ Goodudo noppi fu nana!»

Ko acci Yeesu e badda himɓe e ballaaji (Marku 4.10-12; Luka 8.9-10)

10 Aahiibe Yeesu battii, yami mo, wi'i: «Ume wadi ko aa baddira himbe e ballaaji?»

11 O toontii be, o wi'i: «Onon, on kokkaama faamugo asiiri Laamaare Alla, amma kambe, be kebay dum.

12 Gam goodudo nun beydantee faa duuda. Anni mo woodaa, baa sedda ko woodi, teetete.

13 Gam majjum, baddiranmi be e ballaaji: "Gam bee daara, amma be ji'ataa, Bee kettinoo, amma be nanataa, be paamataa bo."

14 Hande non ka Alla batunoo e hunnuko annabi Esaaya hebbiri dow ma66e:

"On nanan faa wooda, amma on paamataa fuy, on daaran faa wooda, amma on ji'ataa fuy.

15 Gam himbe lenyol nol berde mum laatike joorde. Be cukkii noppi ma66e, be muunnii gite ma66e, gam to be ji'u

to be nanu e noppi ma66e, hakkillo ma66e bo to faamu, hakko be tuuba, mi nyawta be."

16 Amma onon, barke laatanike on, gam gite moodon e yi'a, noppi moodon bo e nana!

17 E goonja batanmi on, annabiibe duu66e, e foon-nitiibe duu66e yidiino yi'a ko ji'oton, amma be ji'ay. Be jidiino be nana ko nanoton, amma be nanay.»

*Yeesu e faamina ballool aawoowo
(Marku 4.13-20; Luka 8.11-15)*

18 «Onon, kettinee ko ballool aawoowo nol fillitii.

19 To neddo e hettinoo haala Laamaare Alla, go o faamataa ka, Kalludo nun suttata ka der berne makko. Kanko nandi e awdiiri caamuni sera laawol.

²⁰ Goddo e nandi e awdiiri caamuni to kaaye. Kanko to o nanii haala Alla, don maa don o jaba ka e seyo.

²¹ Amma ka wadataa dadi der makko, wakkati sedda tan o wonoto. To billaaje, dum bo tooraaji yottake gam haala kan, o woppa ka law.

²² Goddo e nandi e awdiiri caamuni to gi'e woni. To o nanii haala Alla, billaaje duuniyaaru e yidde jawdi bidda ka, ka rimataa bikkol.

²³ Amma goddo e nandi e awdiiri caamuni to leydi geeri. To o nanii haala Alla, o faama ka. Kanko o riman bikkon. Gokkon hewre, gokkon lasoy tati, gokkon bo laso e sappo.»

Fudo kalluko der gesa alkamaari

²⁴ Yeesu wadani be kade ballool gonjol, wi'i: «Laamaare Alla e nandi e gorko aawudo awdiiri geeri e gesa mum.

²⁵ No himbe fu daani, don ganyo makko wari, aawi fudo kalluko caka alkamaari nin, yawti.

²⁶ No alkamaari fudi e sawtina, den fudo kalluko bo suppitii.

²⁷ Gollotoobe jom gesa wari, wi'i mo: "Joomi-raawo, awdiiri geeri bane aawudaa der gesa maa na? Diga toy fudo kalluko koo do yiwi?"

²⁸ O toontii be, o wi'i: "Ganyo nun wadi dum.» Den, gollotoobe ben yami mo, wi'i: «Men jaha men doofaa fudo kalluko kon na?"

²⁹ O toontii be, o wi'i: "Aawo, gam to oon doofa fudo kalluko, on kawran e alkamaari.

³⁰ Accee dum mawnida faa wakkati dugge yot-too. To wakkati dugge yottake, mi wi'an ruggoobe am doofa fudo kalluko kon taw, haaba ko, watta

der yiite. Amma alkamaari, 6e kawrita dum der beemal am.»»

Ballool binjel mutaadihi

(Marku 4.30-32; Luka 13.18-21)

³¹ Yeesu wadani 6e ballool gonjol, wi'i: «Laa-maare Alla e nandi e binjel mutaadihi, nel godfo etti aawi der gesa mum.

³² Binjel mutaadihi 6uri 6ikkol ledde kara li'o fu faandugo. Amma to nel fudi, enel 6ura ledde kara li'o mawnugo, nel laatoo leggal manjal faa pooli wada dadfa mum dow licce maggal.»

Ballool yuufinirdum

(Luka 13.20-21)

³³ O wadani 6e ballool gonjol, o wi'i: «Laa-maare Alla e nandi e yuufinirdum, dum debbo etti hawrontiri e conni etorde tati, ko ni yuufini conni laawaani nin fu.»

Ko acci Yeesu e bata e ballaaji

(Marku 4.33-34)

³⁴ E ballaaji nun Yeesu baddiri him6e huune dum fu. O badday 6e to hinaa e ballaaji.

³⁵ O wadii dum gam hebbingo haala ka annabi-ijo batunoo, wi'i:
«Mi ma66itan hunnuko,
mi bata e ballaaji,
mi batan, mi wurtina kujje cuudinoo6e
diga ko duuniyaaru tagaa.»

Yeesu faantinii ballool fudo kalluko

³⁶ Baawo majjum, Yeesu acci him6e, hooti wuro. Aahi6e makko 6attii, yami mo, wi'i: «Faantin men ballool fudo kalluko der gesa.»

37 O toontii 6e, o wi'i: «Aawudo aawdi booduni woni Bii neddo.

38 Gesa nan woni duuniyaaru. Awdiiri geeri woni fotube naata der Laamaare Alla, fudo kalluko woni, tokkuba Kalludo.

39 Ganyo aawudo fudo kalluko woni Ibiliisa, dugge laati nun nyalaane darjal, ruggoobe bo laatii malaykaa6e.

40 Hande no fudo kalluko doofirtee watee e yiite, hande non dum laatotoo nyalaane darjal.

41 Bii neddo lilan malaykaa6e mum, wurtina doyyoobe himbe der hakke, e wadoobe ko halli der laamaare mum.

42 O faddan 6e der yiite jahannama, ton 6e bul-lata, 6e yakkontira nyiye.

43 Amma wakkati mum, foonnitiibe jalbitinto hande naaje der Laamaare Baaba mum. Goodudo noppi fu, nana!»

Ballool jawdi cuudini

44 «Laamaare Alla e nandi e jawdi cuudini der gesa. Goddo hocciri ni, witti suuditii ni. Berne makko weli puy, den o yahi o sippoy ko o woodi fu, gam o sooda gesa nan.»

45 «Faa hanne Laamaare Alla e nandi e tenko-toodo daartoowo sokiyaaje dime.

46 No o yi'i sokiyaaje dime, o sippoy ko o woodi fu, o soodi de.»

Ballool taaruwol

47 «Laamaare Alla e nandi kade e taaruwol paddaanol der maayo, nannoy liyyi feere feereji.

48 No nol hebbi, suubotoobe foodi nol, wurtini far fonno, 6e joodii 6e cubitii di. Be gatti liyyi booddi der killaaje, 6e boppi di nafataa goddum.

49 Hande non d̄um laatotoo nyaanne duuniyaaru timmata. Malaykaaḅe waran suttontira halluḅe e wooduḅe.

50 Be paddan halluḅe der yiite manḅe, ḅe bulla, ḅe yakkontira nyiiye.»

Ballool kujje kese e kiidde

51 Yeesu yami ḅe, wi'i: «On paamii huune d̄um fu na?» Be toontii, ḅe bi'i: «Oo, men paamii.»

52 Den, o wi'i ḅe: «Moodibbo tawreeta paamudo haala Laamaare Alla, e nandi hande jom wuro, burtinoowo huune kesum e kiidd̄um diga e jawdi mum.»

*Be Nasaratu salike ko goond̄ini Yeesu
(Marku 6.1-6; Luka 4.16-30)*

53 No Yeesu heennyi batugo e ballaaji, o yawti diga d̄on.

54 O witti genni makko to o mawni, oo waajoo der cuud̄i maḅḅe baajord̄i. Ko haaynaare nan̄ji himḅe hettinaniiḅe mo, ḅee bi'a: «Toy o heḅi annal iri ḅal d̄o, e baawde wad̄ugo kaayeeḅiiji d̄ii d̄o?

55 E gooḅa, kanko bane woni ḅii ceḅoowo ledde on na? Inniiko bane wi'etee Mariyama na? Miraḅe makko bane Yaakuuba, e Yusufu, e Simon, e Yahuuda na?

56 Enen e sakikiraaḅe makko rewḅe bane wondi d̄o na? Den, toy o heḅi d̄um d̄on fu?»

57 Dum had̄i ḅe goond̄ingo mo. Gam majjum, o wi'i ḅe: «Annabiijo teddintaake der genni mum, e der wuro mum.»

58 O waday d̄on haaynaareeji d̄uudd̄i gam ḅe goond̄inay mo.

14

*Maayde Yuhaana gadoowo batisi
(Marku 6.14-29; Luka 3.19-20, 9.7-9)*

¹ Wakkati majjum, Eroodu hooreejo leydi Galili nani Yeesu e batanee.

² O wi'i jaggiiɓe makko: «Yuhaana gadoowo batisi nun! O fintii. Kanjum acci oo woodi baawde wadugo kaayeeffiji.»

³ Tawi Eroodu hokkiino laawol Yuhaana nanjee, haɓɓee, watee der kasu. O wadii dum sabbu Erodiya, debbo mawniiko, Filippu.

⁴ Gam Yuhaana wi'iino Eroodu: «Laawol hokkay maa koowaa mo.»

⁵ Eroodu e yiduno warugo mo, amma oo hula himɓe, gam himɓe fu e goondini no Yuhaana laati nun annabiijo.

⁶ No nyalaane juulde dingol Eroodu yottii, gii Erodiya debbo naati e fija yeeso noddinaaɓe. Dum weli Eroodu puy.

⁷ O hunanii suka on, o hokkan dum huune ko yami fu.

⁸ Suka debbo on gollori ka inna mum tintini dum, wi'i Eroodu: «Wattanam do hoore Yuhaana gadoowo batisi der heedo!»

⁹ Berne Eroodu biisi, amma, gam sabbu o hunike yeeso noddinaaɓe makko, o hokki hunnuko ne hokkee suka debbo on.

¹⁰ O lili goddo yaha wudditaa hoore Yuhaana der kasu.

¹¹ Hoore nen waddaa der heedo, suka debbo on hokkaa. Kanko bo, o hokkoy inniiko.

12 Aahiiḅe Yuhaana wari etti ḅannu makko, uwoy. Baawo majjum, ḅe jahi ḅe batoy Yeesu ko wadi.

Yeesu nyaannii himḅe ujune joyo

(Marku 6.30-44; Luka 9.10-17; Yuhaana 6.1-14)

13 No Yeesu nani habaru on, o solti kanko tan, o naati laana, o yahi nokkuure deyyune. Himḅe nani ka, wurtoy diga ci'e mum, tokki mo e koyde.

14 No o wurti e laana, o yi'i jama'aare duunne, yurmeene maḅḅe wadi mo, den o nyawti nyawḅe tawaabe don.

15 No kiikiide wadi, aahiiḅe makko ḅattii mo, wi'i: «Kiikiide wadii, kade bo, e ladde nun gonuden do. Accu himḅe ḅen yawta, yaha der ci'e, soodaa ko nyaamata.»

16 Yeesu toontii ḅe, wi'i: «Doole bane ḅe jawta. Onon e ko'e moodon, kokkee ḅe ko ḅe nyaamata!»

17 Be toontii mo, ḅe bi'i: «Peen joyo, e liyyi didi tan gooduden do.»

18 O wi'i ḅe: «Gaddanee am dum do.»

19 O hokki hunnuko himḅe joodinee dow fudo. Den o etti peen joyo kon, e liyyi didi din, o tiggiti, o yetti Alla. O ḅappiti peen kon, o hokki aahiiḅe makko seennana jama'aare.

20 Be fu ḅe nyaami ḅe kaari. Aahiiḅe hawriti ko horii, dum hebbi killaaje sappo e didi.

21 Nyaamuḅe dum wadii worḅe ujune joyo, rewḅe e sukaaḅe limaaka.

Yeesu yahii dow diyam

(Marku 6.45-52)

22 Don maa don, Yeesu dooli aahiiḅe mum naata laana, ardoo, jola fonḅo maayo. Wakkati mum, oo waynoo jama'aare.

23 Baawo no o waynodii 6e, o yawtiri dow waanne gam o wadaa du'aare kanko tan. Foti kiikiide wadii, kanko tan bo woni ton.

24 Tawi laana nan woddake diga e fonno, ko galmaaji diyam e fiya na, gam na jabbitinto nun hennu.

25 No faanii weetugo, Yeesu yottii to ma66e, e yaha dow maayo e koyde.

26 No aahii6e makko yi'i mo oo yaha dow diyam e koyde, kulol manjol nanji 6e, 6e bi'i: «Beelu nun!» Be darii 6ee kal6a sabbu kulol.

27 Don maa don Yeesu wi'i 6e: «Deyyitee! Min nun, to on kulee!»

28 Piyer toontii mo, wi'i: «Joomiraawo, to an nun e goona, accu mi yaha dow diyam, mi wara to maa.»

29 O toontii mo, o wi'i: «War!» Piyer wurtii laana, e yaha dow diyam, e foonnii to Yeesu.

30 Amma no o yi'i hennu e satti, o huli, o fuddi mutugo, den o hal6i, o wi'i: «Joomiraawo, faabam!»

31 Don maa don, Yeesu foorti junno mum, jogii mo, wi'i: «An mo goondinki paanduki, gam ume ko gadudaa seko?»

32 Be fu dido, 6e naati laana, den, hennu darii.

33 Tawaa6e der laana nan fu, sujidani Yeesu, wi'i: «E goona, a laati nun Bid6o Alla!»

*Yeesu nyawtii nyaw6e der leydi Genesaret
(Marku 6.53-56)*

34 Baawo no 6e joli maayo, 6e jottii leydi Genesaret.

35 Him6e tawaa6e nokkuure nen anniti mo. Be lildi habaru der leydi nin fu, no o wari, 6e gaddani mo nyaw6e fu.

³⁶ Bee eela mo o acca nyawbe ben meema baa kummulol toggoore makko tan. Hande non bo, meemu be njol fu e yoofoo.

15

Tawaanjal kaakiraabe (Marku 7.1-13)

¹ Farisaabe e moodiɓbe tawreeta yiwoy Urusali-ima, wari to Yeesu, yami mo, wi'i:

² «Ume wadi ko aahiibe maa e waylita tawaanjal kaakiraabe meeden? Gam be lootataa juude maɓbe go be nyaama.»

³ O toontii be, o wi'i: «Onon bo na, ume wadi go oon baylita sariyaaji Alla no fottiranta tawaanjal moodon?»

⁴ Gam Alla wi'i: "Teddin baaba maa e inna maa." O wi'i kade: "Jennudo baaba mum, dum bo inna mum, joomum e haani waree."

⁵ Amma onon, oon bi'a, to neddo wi'ii baaba mum, dum bo inna mum: "Ko haani mi wallitiree laatike gedu Alla, den doole bane ballitaa baaba maa e inna maa."

⁶ Nun nun baylitirdon haala Alla gam tawaanjal moodon.

⁷ Onon munaafitii be! Esaaya wadii annabaaku dow moodon, wi'i:

⁸ "Lenyol njol do, e hunnuko tan nun teddinir-tammi,

amma berde maɓbe e woddodii am.

⁹ Bee kujidanammi, amma dum nafataa gam ko be jannjinta laati nun miilooji himbe.»

Ko sobinta neddo (Marku 7.14-23)

¹⁰ Den, Yeesu noddi jama'aare, wi'i 6e: «Kettinee, paamee faa wooda:

¹¹ Ko naatata der hunnuko neddo bane sobinta mo. Amma ko wurtoto diga e hunnuko makko, kanjum sobinta mo.»

¹² Go aahii6e makko battii, wi'i mo: «Aa anni haala maada kan mettinii berde Farisaa6e na?»

¹³ O toontii 6e, o wi'i: «Aawre fu ne Baaba am gonudo dow kammu aaway, ne doofete.

¹⁴ Accee 6e, wumu6e ardi6e wumu6e nun! To bumdo e ardi bumdo bannum, 6e fu dido, 6e jantan der gayka.»

¹⁵ Piyer toontii mo wi'i: «Faamin men haala kan.»

¹⁶ Yeesu wi'i mo: «Onon bo, faa jooni on galaa faamu na?

¹⁷ On paamay huune ko naati e hunnuko fu, der reedu dum pa'i, den dum wurtoo na?

¹⁸ Amma ko wurtoto e hunnuko fu, der 6erne dum yiwata, kanjum nun sobinta neddo.

¹⁹ Gam diga der 6erne neddo nun miilooji kallufi yiwata. Den di gatta mo barol him6e, jeenu, kaaruwaaku, guyka, seedaago fewre, e batugo kalluka.

²⁰ Dum don nun woni ko sobinta neddo. Amma nyaamugo lootay juude mum hande no tawaanal holliri sobintaa neddo.»

Debbo Kananinkeejo goondinii Yeesu

Marku 7.24-30

²¹ Baawo majjum, Yeesu yawti diga don yahi der jeyde Tirus e Sidon.

²² Debbo Kananinkeejo, jeyaado der leydi nin wari to makko, bati e daane towne, wi'i: «Joomi-raawo, Bii Dawda, yurmam! Ginnool nun toorata 6iyam debbo sanne!»

²³ Amma o toontaaki mo gokka. Ko aahiibe makko wi'i mo: «Riiwu mo, gam o accay halbugo, oo tokkiri en.»

²⁴ Yeesu toontii 6e, wi'i: «Mi lilaaka maa to baali Isira'iila majjudi tan.»

²⁵ Amma debbo on wari jiccii yeeso makko, wi'i: «Joomiraawo, war wallam!»

²⁶ Yeesu toontii mo, wi'i: «Dum woodaa nyaamdu sukaa6e ettee, faddanee dawaadi.»

²⁷ Debbo on wi'i: «Goonja nun Joomiraawo, amma dawaadi bo e subinoo nyaamdu caamoowol to joomiraabe mum nyaamata.»

²⁸ Den, Yeesu toontii mo, wi'i: «Hey debbo, goondinki maa e mawni! Dum laatanee hande no jidirdaa.» E wakkati on, biyiiko yooffii.

*Yeesu nyawtii nyaw6e duu66e
(Marku 7.31-37)*

²⁹ Yeesu yawti diga don, witti takkol maayo Galili, eenci dow waanne, joodii ton.

³⁰ Himbe duu66e wari to makko, 6e gaddani mo layoobe, e wumu6e, e moofidin6e, e muumidin6e, e nyaw6e nyawuujii feere feere. Be desi 6e ley koyde Yeesu.

³¹ Haynaare nanji himbe, no 6e ji'i muumidin6e e bata, moofidin6e e yooffoo, layoobe e yaha deydey, wumu6e bo e yi'a. Be teddini Alla mo Isira'iila.

*Yeesu nyaannii kade wor6e ujune nayo
(Marku 8.1-10; Matiye 14.13-21)*

³² Yeesu noddii aahiibe mum, wi'i: «Himbe 6ee e yurminoo am. Gam wadii balde tati 6ee gondi e am, 6e goodaa ko 6e nyaamata. Mi yidaa bo

riiwugo 6e 6e jawta e rafo, gam to rafo doyyu 6e e laawol.»

³³ Aahii6e makko wi'i mo: «Toy kebeten nyaamdu ko nyaannata jama'aare nee do e ladde haro do?»

³⁴ O yami 6e, o wi'i: «Peen noyo goodudon?» Be toontii mo, 6e bi'i: «Peen jeedi6o e likkol pettol sedda.»

³⁵ Baawo majjum, o hokki hunnuko jama'aare joodoo e leydi.

³⁶ O etti peen jeedi6o, e likkon sedda kon. O yetti Alla, o nappiti, o hokki aahii6e makko, 6e ceennani jama'aare.

³⁷ Be fu 6e nyaami faa 6e kaari. Be kawriti ko horii, hebbi killaaje jeedi6i.

³⁸ Nyaamu6e dum wadii wor6e ujune nayo, rew6e e sukaa6e limaaka.

³⁹ Baawo mum Yeesu waynii 6e. Den, o naati laana, o yahi leydi Magadan.

16

Farisaabe yamii Yeesu wadana dum kayniidum (Marku 8.11-13; Luka 12.54-56)

¹ Farisaabe e Sadukiibe wari jarbaago Yeesu. Be yami mo o wadana 6e kayniidum yiwudum diga kammu.

² O toontii 6e, o wi'i: «[To on ji'ii dow kammu e wojji kiikiide, oon bi'a: "Nokkuuje woodan."]

³ Subaka bo, to on ji'ii kammu e wojji e ni66i, oon bi'a: "Diyam to6an." Oon anni suttontirgo ko wadotoo dow kammu, amma on baaway sutton-tirgo maane wakkatiire nee do!]

⁴ Himbe jaamanuuru hallunu, cobube, e daarta kaayeeffi. Be ji'ataa kaayeeffi gom, to hinaa kaayeeffi Yonas.»

Baawo majjum, o acci be, o yawti.

*Hakkilango munaafitaare Farisaaḅe e Sadukiibe
(Marku 8.14-21)*

⁵ No aahiibe jolata fonḅo maayo far to, be jeggiti ko etti peen.

⁶ Yeesu wi'i be: «Kakkilee, deenee ko'e mon e yuufinirdum Farisaaḅe e dum Sadukiibe.»

⁷ Aahiibe darii e wi'ontira hakkune mum: «Gam en ettay peen acci oo bata ka.»

⁸ Yeesu anniti ka be batata, wi'i be: «Ko wadi oon badda hakkune mon, oon batana dullere moodon jogaago peen? Onon be goondinki paanduki!

⁹ E goonḅa faa jooni on paamay na? On ciwtoray peen joyo ko ceennanmi worbe ujune joyo, e killaaje de kebbindon ko horii na?

¹⁰ On ciwtoray bo peen jeediḅo ko ceennanmi worbe ujune nayo, e killaaje de kebbindon ko horii na?

¹¹ Noy wadi go on paamay no haala peen bane batananmi, wakkati bi'umi on, kakkilane yuufinirdum Farisaaḅe e dum Sadukiibe?»

¹² Den, be paami no yuufinirdum conni peen bane o batanta, amma, ekkitinol Farisaaḅe e ḅol Sadukiibe.

*Piyer batii Yeesu nun woni Almasiihu
(Marku 8.27-30; Luka 9.18-21)*

¹³ Yeesu yahii leydi Kaysariya Filippu. O yami aahiibe makko, o wi'i: «Moy himbe wi'ata Bii nedḅo e laatii?»

14 Be toontii mo, 6e bi'i: «Wobbe e wi'a, a laati nun Yuhaana gadoowo batisi. Wobbe e wi'a, an woni annabi Eliya. Wobbe kade e wi'a, an woni annabi Yereimiya, to dum bo gooto der annabiibe.»

15 Yeesu yami 6e, onon bo na: «Moy bi'oton mii laatii?»

16 Simon Piyer toontii mo, wi'i: «An woni Almasi-ihu, Bidfo Alla yonkinteejo.»

17 Den Yeesu ettitii haala wi'i mo: «Barke laatani maa, an Simon bii Yonas. Gam nedfo bane hollitin maa dum, amma Baaba am gonudfo dow kammu hollitin maa dum.

18 Min bo, mii wi'ee, an woni Piyer, waato hayre. Dow hayre nen mahanmi Eklesiya am, baa joonne maaybe waawataa ko jaalii ka.

19 Mi hokkete maabbitirgel Laamaare Alla. Ko calidaa e leydi do, salaama dow kammu. Ko jabudaa e leydi do bo, jabaama dow kammu.»

20 Den, Yeesu waggini aahiibe mum, e semme, wi'i to 6e batu godfo, no kanko nun woni Almasi-ihu.

*Yeesu batanii maayde e pintol mum
(Marku 8.31-9.1; Luka 9.22-27)*

21 Diga wakkati mum, Yeesu fuddi faamingo aahiibe mum wi'i e haani o yaha Urusaliima. Ton dottiiibe e limaamiibe, e moodiibe tawreeta tooroyta mo puy, 6e bara mo. Amma nyalaane tatawre, o fintan.

22 Den, Piyer yaari mo sera, wooltani mo wi'i: «Joomiraawo, Alla hadu dum! Iri majjum tawataa maa!»

²³ Yeesu yeeyitii, wi'i Piyer: «An Seydan, wittu 6aawo am! A laati nun ko doyyatammi. Miilooji maa yiway to Alla, to himbe di yiwi!»

Tokkugo Yeesu

²⁴ Den Yeesu wi'i aahiibe mum: «Jidudo tokkugo am fu, acca miijaanaago hoore mum, etta leggal mum palaajal, tokkammi.

²⁵ Gam jiddo hisingo yonki mum, dullan ki. Amma, majjindo yonki mum gam am, hisinan ki.

²⁶ To neddo hebii huune fu der duuniyaaru do, ko yonki mum halki, ume dum nafi mo? Naa ume neddo waawata ko hokki gam sooditaago yonki mum?

²⁷ Gam Bii neddo waran e teddujal Baaba mum, e malaykaaabe mum. Den o yoban moy fu ko wadi der golle mum.

²⁸ E goona batanmi on, tawaaabe do, wobbe mum maayataa, ko be ji'a Bii neddo e warida e laamaare mum.»

17

Tagudi Yeesu waylitake

(Marku 9.2-13; Luka 9.28-36; 2 Piyer 1.16-18)

¹ Baawo balde jeego'o, Yeesu yahidi e Piyer e Yaakuuba e minyum Yuhaana. O yaari be sera, faa dow waanne towune.

² Tagudi makko waylitii yeeso ma66e. Yeeso makko e jalba hande naaje, gineeji makko rawni tar hande jayjol.

³ Muusa e Eliya suppitanii be, e badda e makko.

⁴ Piyer etti haala wi'i Yeesu: «Joomiraawo, wonaago men do e woodi. To aa yidi, mi darnan

do bukaaaji tati: an wooru, Muusa wooru, Eliya wooru.»

⁵ O heennyay batugo, ko duulel jalboowel gom wari ommi be. Don daane gom yiwi der duulel nel, wi'i: «Oo do laatii Biddo am jidaado, mo cubumi. Kettinane mo!»

⁶ No aahiibe nani daane nen, be jani, be kippii e leydi, be kuli sanne.

⁷ Yeesu battii, meemi be, wi'i: «Umme, to on kulee.»

⁸ Den, be banti gite, be ji'ay goddo, sey Yeesu tan.

⁹ No be jipptoo diga dow waanne nen, Yeesu waggini be, wi'i: «To on batee goddo ko ji'udon, faa to Bii neddo fintii diga e maaybe.»

¹⁰ Den, aahiibe makko yami mo, wi'i: «Gam ume ko moodiibe tawreeta e wi'a: "Eliya nun artata wara"?»

¹¹ O toontii be, o wi'i: «Goonja nun, Eliya nun artata wara, moyyina huune fu.

¹² Amma mii wi'a on, Eliya wari ko. Amma be annitay mo, be gadanii mo ko be jidi fu. Hande non be toorirta Bii neddo bo.»

¹³ Aahiibe faami no haala Yuhaana gadoowo batisi nun o batanta be.

*Yeesu nyawtii suka mo ginnawol toorata
(Marku 9.14-29; Luka 9.37-43)*

¹⁴ No be bittoy to jama'aare woni, gorko gom wari jiccii yeeso Yeesu.

¹⁵ O wi'i: «Joomiraawo, yurma biyam gorko! Ginnool nun woni e makko, enjol toora mo puy. To njol ummanake mo, enjol doyya mo der yiite, nokkun bo der diyam.

16 Mi yaarii mo to aahiiɓe maa, amma ɓe baaway ko nyawti mo.»

17 Yeesu toontii, wi'i: «Hey, onon himɓe jaa-manuuru hallunu, ɓe walaa goondinki! Faa dey gondanmi e moodon? Faa dey tokkanmi mungango on? Gaddanee am mo do!»

18 Yeesu falmi ginnool tawaanol der suka on, ɗol wurtii, o yoofii don maa don.

19 Baawo majjum, aahiiɓe makko yami mo kamɓe tan, wi'i: «Ume acci men baaway ko riiwi ginnool ɗol?»

20 Yeesu toontii ɓe, wi'i: «Gam goondinki moodon e faandi. E goonja batanmi on: To goondinki moodon e foti baa hande ɓinɗel mutaadihi, on baawan ko wi'i waanne nee do: "Eggu do, jahaa to," ne eggan bo. Walaa ko tampoton wadugo.

21 [Amma, ginnool hande ɗol do wurtataako to hinaa e du'aare, e suumaye.]»

*Yeesu batanii maayde e pintol mum de didawre
(Marku 9.30-32; Luka 9.43-45)*

22 No ɓe boositintoo der leydi Galili, den Yeesu wi'i ɓe: «Bii neddo wattete der juude himɓe.

23 Be baran mo, amma nyalaane tatawre o fin-tan.»

Berde aahiiɓe makko biisii puy, no ɓe nani ka.

Yeesu yobii ceede faada

24 No Yeesu e aahiiɓe mum yottii Kafarnahum, jaɓooɓe ceede faada suudu Alla battii Piyer, wi'i mo: «Moodibbo moodon yobataa woni ceede faada suudu Alla?»

25 Piyer toontii, wi'i: «Oo yoba.» No Piyer naati der wuro, Yeesu arti etti haala, wi'i: «Simon, ume

miiludaa? Bey nun haani yoba ceede faada? Biɓɓe genni nun naa hoɓɓe?»

²⁶ Piyer toontii, wi'i: «Hoɓɓe nun haani yoba.»
Yeesu wi'i mo: «Den, ɓiɓɓe genni haanay yoba.

²⁷ Amma, gam to en laatana himɓe fergere, yahu maayo. Tuunnu malimali maa, pitodaa linnol ɗol artudaa nannudaa. Den ɗaabaa hunnuko maggol, a tawan ceede cardi der don. Ikkinnaa de, jobanaa en, min e maa.»

18

Burɗo manɗu der Laamaare Alla (Marku 9.33-37; Luka 9.46-48)

¹ Wakkati majjum, aahiibe Yeesu battii, yami mo, wi'i: «Moy ɓuri manɗu der Laamaare Alla?»

² Yeesu noddi sukayel, darni ɗel yeeso maɓɓe,

³ wi'i: «E goonja batanmi on: to on baylitaaki laatidon hande sukahon petton, on naatoytaa der Laamaare Alla.

⁴ Gam majjum, leesindo hoore mum, hande sukayel ɗel do, kanko nun ɓurata manɗu der Laamaare Alla.

⁵ Jaɓɓiido sukayel pettel hande ɗel do, e inne am, min nun joomum jaɓɓii.»

Manɗu hakke (Marku 9.42-48; Luka 17.1-2)

⁶ «Amma to goddo doyyii sukahon petton, goondinkon am, gooten mum der hakke, dum ɓuranno hoyango mo, o haɓɓanee namarde e daane, o faddee caka maayo.

⁷ Bone laatanii duuniyaaru nuu, gam woodi ko doyyata himɓe der hakke. Wadataako ko doyyata

himbe waray, amma bone laatanto laatiido daliila majjum!

⁸ To junjo maa, dum bo koynal maa nun wadinte hakke, wudditin de boppaa to woddi. Dum burante woodugo, naataa aljanna e koynal gootal, dum bo e junjo wooto, e no paddirtedaa e koyde maa didi, dum bo e juude maa didi der yiite tabitiije.

⁹ To bo itere maa nun wadintee hakke, doofu ne boppaa to woddi. Dum burante hoyugo naataa aljanna e itere woore, e no paddirtedaa e gite maa didi der yiite jahannama.»

Balloom dow baalel majjunel
(Luka 15.3-7)

¹⁰ «Kakkilee, to on jawee baa gooten der sukahon petton kon. Gam mii wi'a on, malaykaabe makkon, e darii wakkati fu, dow kammu e daara yeeso Baaba am gonudo dow kammu. [

¹¹ Gam Bii neddo warii hisingo majjuɓe.]

¹² Kaye miiludon? To neddo e woodi baali hewre, go baala goota majji, o accataa lasooji naay e sappo e jeenay koriidi dow waanne, o daartaa majjuɓa nan na?

¹³ E goona batanmi on: to o yiitii na, o seyorto na bura lasooji naay e sappo e jeenay koriidi, di majjay.

¹⁴ Hande non Baaba moodon gonudo dow kammu yidaa baa gooto, der sukahon kon, majja.»

Yaafanaago banniraawo

¹⁵ «To banniraawo maa woofanii maa, yahu to makko an tan, kollaa mo onon dido. To o nootike, a hebitake mo.

16 Amma to o hettinaaki ka kollataa mo, den wittu, jahidaa e neddo gooto, dum bo dido, gam haala kan moyyinee yeeso seedeebe dido, dum bo tato.

17 To o salike hettinanaago 6e, den batu ka Ekle-siya. To o salike hettinanaago Eklesiya bo, den fu daaree mo hande keefeero, dum bo ja6oowo ceede faada.

18 E goonja batanmi on: Huune fu ko calidon e leydi do, salaama dow kammu. Ko ja6udon e leydi do, jabete bo dow kammu.»

19 Mii bata on kade e goonja: «To him6e dido e duuniyaaru do nannantirii dow huune ko 6e eelata, Baaba am gonudo dow kammu hokkan 6e dum.

20 Gam to him6e dido dum bo tato e hawritii e inne am, mi na'on caka ma66e.»

Balloom gollotoodo caliido yaafaago

21 Den Piyer battii Yeesu, yami mo, wi'i: «Joomi-raawo, de noy nun haani mi yaafano banniraawo am to o woofanii am? De jeedidi na?»

22 Yeesu toontii mo, wi'i: «De jeedidi tan bane bi'umaa mi, amma de lasoy tati e sappo faa de jeedidi.

23 Hande non Laamaare Alla e nandi e laamiido gom jidudo gollotoobe mum liisanoo dum jawdi muudum.

24 No o fuddi liisaade, 6e gaddani mo joganiido mo ceede cardi miliyooji duuddi.

25 Gorko on woodaa ko yobirta mo. Den, laamiido on hokki laawol o sippee, kanko e deeki-iko, e sukaabe makko, e ko o woodi fu, gam o yoba nyamaane nen.

²⁶ Gollotoodo on jiccii yeeso makko, eeli mo, wi'i: "Joomiraawo Munyanam, mi yobete fu!"

²⁷ Joomiraawo on yurmii mo, yaafanii mo nya-maane nen, acci mo, o yawti.

²⁸ No o wurtii, o fotti e banniraawo makko joganii do mo ceede cardii hewre. O gattii mo, o deddi daane makko, o wi'i: "Yobam ceede am!"

²⁹ Banniiko jiccii, eeli mo, wi'i: "Munyanam, mi yobete!"

³⁰ Amma o jabay. O yaari mo o ma66oy der kasu, faa de o yobidi nyamaane nen fu.

³¹ No banniraabe makko gollotoobe horiibe yi'i ko wadi, mone ma66e ummii puy, 6e jahi 6e batoy joomiraawo ma66e ko wadi.

³² Den, joomiraawo on nodditii gollotoodo on, wi'i mo: "An gollotoodo kalludo! Mi yaafanakeno maa nyamaane joganinodaa am fu, gam a sawrinii am.

³³ An bo, haanayno jurmodaa banniraawo maa hande no jurmoriimaa mi na?"

³⁴ Mone wadi joomiiko, watti mo e juude hitotoobe. O ma66aa der kasu, faa de o yobidi nyamaane nen fu. Den Yeesu beydi wi'i:

³⁵ "Hande non Baaba am gonudo dow kammu wadanta on to moy moodon fu yaafanaaki banniraawo mum e berne woore."»

19

Ekkitinol dow ceergal

(Marku 10.1-12; Tokkitaaki. Tawreeta 24.1-4; Matiye 5.31-32; Luka 16.18)

¹ No Yeesu heennyi fillaaji din, o yawti diga Galili, o yahi Yahudiya, far fonjo maayo Urdun.

² Jama'aare duunne e tokki mo, den o nyawti ton nyawbe.

³ Woɓɓe der Farisaaɓe wari to makko, yami mo gam jarboo mo, wi'i: «Gorko e woodi laawol seera debbo mum, baa to gam daliila kaye nun na?»

⁴ O toontii ɓe, o wi'i: «On janɗay ko winnaa e dewtere na? Diga fuddoode Alla tagii gorko e debbo.»

⁵ O wi'i: "Gam majjum gorko accan baaba mum e inna mum, takkontira e debbo mum, ɓe fu diɗo, ɓe laatoo ɓannu gootol."»

⁶ Hande non ɓe laatataako kade diɗo, amma ɓannu gootol. Den kan, to nedɗo seennu ko Alla hawti.

⁷ Farisaaɓe ɓen yami mo, wi'i: «Gam ume ko Muusa wi'i gorko hokka debbo derewol ceergal to oo seera mo?»

⁸ Yeesu toontii ɓe, wi'i: «Gam sabbu yoorugo ɓerde moodon nun acci ko Muusa hokki on laawol ceeron rewɓe moodon. Amma diga fuddoode, dum laataakino non.

⁹ E goonja bi'anmi on, ceerudo debbo mum to hinaa gam daliila jeenu, to o hoowi godɗo, o wadii jeenu.»

¹⁰ Aahiiɓe makko wi'i mo: «To non non nun haala gorko e debbo laatii, gomma to nedɗo ɓanju.»

¹¹ Yeesu toontii ɓe, wi'i: «Himɓe fu bane waawata ko jaɓi haala kan, sey ɓe Alla hokki dum tan.

¹² E woodi rimaabe e laatii waatoraabe. Woɓɓe bo himɓe nun watti ɓe dum. Woɓɓe kan ɓanjataa gam daliila Laamaare Alla. Baawudo ko jaɓi haala kan fu, jaɓa!»

*Yeesu du'anake sukahon petton
(Marku 10.13-16; Luka 18.15-17)*

13 Baawo majjum, him6e waddani Yeesu sukahon petton, gam o yowa juude makko dow makkon o du'anoo kon, amma aahii6e makko nyaasitii 6e.

14 Den Yeesu wi'i 6e: «Accee sukahon petton wara to am, to on kadee kon, gam Laamaare Alla laatani nun wa'u6e hande makkon.»

15 O yowi juude makko dow makkon, den o yawti diga don.

*Yeesu e gojankeejo jom jawdiijo
(Marku 10.17-31; Luka 18.18-30)*

16 Gojankeejo gom 6attii Yeesu, yami mo, wi'i: «Moodibbo, booddum ume haani mi wada, go mi he6a yonki tabitiiki?»

17 Yeesu wi'i mo: «Ko wadi aa yamammi dow ko woodi? Alla tan woni booddo! To aa yidi hebugo yonki tabitiiki, sey tokkaa sariyaaji.»

18 Gorko on yami Yeesu, wi'i: «Diye nun sariyaaji din?» Yeesu toontii mo, wi'i: «Taa waru neddo, taa jeenu, taa wujju, taa seeda fewre.

19 Teddin baaba maa e inna maa, den jidfaa banniraawo maa hande no jidirdfaa hoore maa.»

20 Gojankeejo on wi'i mo: «Mii jogii sariyaaji ddi don fu. Ume nun horii kade?»

21 Yeesu wi'i mo: «To aa yidi laatodaa kebbudo, yahu cippaa ko goodudaa, kokkaa talakaa6e ceede majjum. Den a he6an jawdi dow kammu. Baawo majjum, garaa tokkaa am.»

22 No gojankeejo on nani haala kan, yawti e 6erne biisiine, gam o laati nun jom jawdiijo.

23 Den, Yeesu wi'i aahii6e mum: «E goonja batanmi on, edum sadi jom jawdiijo naata der Laamaare Alla!

24 Mii batitoo on ka kade, edum ɓuri hoyugo, jelooba wurtoroo e hinere baatal, e no jom jawdi-ijo naatirta der Laamaare Alla.»

25 No aahiiɓe makko nani ka, haaynaare nannji dɔm, wi'i: «Den, moy waawata ko hisi?»

26 Yeesu daari ɓe, wi'i: «E himɓe, dɔm don wadataako, amma to Alla, huune fu wadoto.»

27 Den, Piyer etti haala wi'i mo: «Minon, men accii huune fu men tokki maa. Ume nun laatantoo men?»

28 Yeesu wi'i ɓe: «E goonja batanmi on, to huune fu laatinaama kesum, Bii neddo joodoto e kittaal laamaare tedduɗal makko. Den, onon sappo e dido tokkuɓe am, on joodoto dow kittaaje sappo e didi, kiitodon lenyi Isira'iilaabe sappo e didi.

29 Neddo fu accudo wuro mum, e sakikiraabe mum worɓe e rewɓe, e baaba mum, dɔm bo inna mum, e sukaaɓe mum, e gese mum, gam am, o heɓan ko ɓuri dɔm, kade bo, o heɓan yonki tabitiiki.

30 Amma duuɓɓe ardiibe jooni, laatoto sakitiibe, duuɓɓe der sakitiibe jooni bo, laatoto ardiibe.»

20

Ballool gollotoobe der gesa innabooje

1 «Laamaare Alla e nandi e jom gesa innabooje. O wurtii subaka kecco, gam o daarta gollotoobe, o yaara to gesa innabooje makko.

2 O nannantiri e gollotoobe, o yoɓa ɓe nyalaane fu ceede cardi goote. Den o yaari ɓe gesa makko.

3 O wurtii jaka yande jeenay, o tawi wobɓe e joodii der luumo, woodaa gadeteenjal.

⁴ O wi'i 6e: "Jahee golloḍon, onon bo der gesa innabooje am, mi yoḅan on ko haani,"

⁵ kamḅe bo 6e jahi. Jom gesa on witti kade caka nyalooma e yanne tati, o waḍi hande non.

⁶ Baawo majjum, wakkati yanne joy, o wurtii kade. O tawi woḅḅe e darii, woodaa gaḍeteenjal. O wi'i 6e: "Ume waḍi ko oon nyalli daraago ḍo, on goodaa gaḍeteenjal?"

⁷ Be toontii mo, 6e bi'i: "Men keḅay ettudo men golle." O wi'i 6e: "Jahee onon bo golloḍon der gesa innabooje am."

⁸ No kiikiide waḍi, jom gesa on wi'i deenudo jawdi mum: "Noddu gollotooḅe 6en, jobaa moy fu ceede mum. Puddiraa sakitiiḅe, keennytiraa ardiiḅe."

⁹ Ettanooḅe golle deydey alaasara wari, moy maḅḅe fu hokkaa ceede cardi goote.

¹⁰ Ardinooḅe ettego golle bo wari. Bee miiluno joddi maḅḅe 6uran ni 6ee to. Amma moy maḅḅe fu yoḅaa ceede cardi goote.

¹¹ No 6e jobaa, 6ee dumbitoo dow jom gesa on,

¹² 6ee bi'a: "Sakitiiḅe wari, yanne woore tan gollii, ko potindaa 6e e minon golliiḅe nyalaane ne fu, der naaḅe e guli!"

¹³ Jom gesa on toontii gooto maḅḅe, wi'i: "Banni-raawo am, mi farkanay maa. En nannantir bane dow ceede cardi goote nyalaane fu na?"

¹⁴ Ettu joddi maa, dillu. Mii yidi yoḅugo cakitiido hande no maa.

¹⁵ Laawol hokkay am mi waḍira ceede am no jidirmi na? A daaririi am e gite kalluḍe gam mi waḍii ko woodi na?"»

16 Yeesu wi'i: «Hande non sakitiibe laatortoo ardiibe, ardiibe bo laatoo sakitiibe.»

*Yeesu batanii maayde e pintol mum de tatawre
(Marku 10.32-34; Luka 18.31-34)*

17 No Yeesu yahata Urusaliima e aahiibe mum, o noddii sappo e dido ben, feere mum, o wi'i be:

18 «Nani een jaha Urusaliima. Ton Bii neddo wat-toyte der juude hooreebe limaamiibe, e moodiibe tawreeta. Be kiitoto mo kiita maayde.

19 Be gattan mo der juude heeferbe, gam be jaanca mo, be piya mo looci, be bila mo dow leggal palaanal. Amma nyalaane tatawre, o fintan.»

*Elgal inna Yaakuuba e Yuhaana
(Marku 10.35-45; Luka 22.24-27)*

20 Den, inna biibe Jebede e sukaaabe mum battii Yeesu. O jiccii yeeso Yeesu gam o eela dum ballal.

21 Yeesu wi'i mo: «Ume jidudaa?» O toontii mo, o wi'i: «Mii yidi, to a laamike, nootodaa biibe am dido bee do, gooto joodoo nyaamo maada, gooto bo nano maada.»

22 Yeesu toontii, wi'i: «On annaa ko eeloton am. On baawan ko yariri jarirgel nel jarirammi na?» Be toontii mo, be bi'i: «Men baawan.»

23 O wi'i be: «Goonja nun, on baawan. Amma joodaago nyaamo am e nano am, min bane hokkata dum. Bee do Baaba am siryanii joonde den nun hebata de.»

24 No aahiibe sappo horiibe nani ka, mone ma6be ummii dow banniraa6be ma6be dido ben.

25 Den, Yeesu noddii be, be fu, wi'i be: «Oon anni hooreebe duuniyaaru, no boni nun jogorii himbe mum. Maw6e bo e holla himbe mum baawde.

²⁶ Amma, dum wadataako hande non hakkune moodon. Jidufdo laataago mawdo caka moodon fu, joomum laato jaggotoodo mon.

²⁷ Kade bo, jidufdo ardaago e moodon fu, joomum laato maccudo moodon.

²⁸ Hande non, Bii neddo waray gam jagganeego, amma, jagganaago himbe waddi mo, o hokkitora yonki makko gam sooditaago duubbe.»

*No Yeesu wuntiniri wumuɓe dɔdo
(Marku 10.46-52; Luka 18.35-43)*

²⁹ Yeesu e aahiibe mum e wurtoo Yeriko, go jama'aare duunne e tokki mo.

³⁰ Wumuɓe dɔdo gom e joodinoo sera laawol. Be nani e wi'ee, Yeesu nun yawtata don, den be janti bee kuuɓa, bee bi'a: «Joomiraawo Bii Dawda, yurma men!»

³¹ Jama'aare e falma be gam be jeedoo, amma be beydi huuɓugo e semme, bee bi'a: «Joomiraawo Bii Dawda, yurma men!»

³² Yeesu darii, noddi be, wi'i: «Ume jidufdon mi wafana on?»

³³ Be toontii mo, be bi'i: «Joomiraawo, wuntin men.»

³⁴ Yeesu yurmii be, meemi gite maɓbe. Don maa don be bunti, be tokki mo.

21

*Yeesu naatii Urusaliima
(Marku 11.1-10; Luka 19.28-40; Yuhaana 12.12-19)*

¹ No Yeesu e aahiibe mum faanii Urusaliima, be jottii Baytifaaji, takkol waanne wi'eteene waanne Jaytuuje. Yeesu lili aahiibe dɔdo.

² O wi'i 6e: «Jahee siire wonune yeeso moodon, to oon naata ne, on tawan babba e binjel mum e ha66ii. Pittee di gaddanon am.

³ To goddo yamii on gokka fu, toontee mo: "Joomiraawo nun bukaa di." Don maa don, o accan on gaddon di.»

⁴ Dum wadfi, gam hebbingo haala ka annabiijo batuno, wi'i:

⁵ «Batee 6i66e Siyoona, bi'on:

"Daaree, laamiido mon e wara e mon, oo diggi, oo waddii babba, e binjel mum."»

⁶ Aahiibe 6en yahi, wadi ko Yeesu bati 6e.

⁷ Be gaddi babba e binjel mum, 6e daddi toggooje ma66e dow majji, den Yeesu waddii.

⁸ Duu66e der jama'aare nen weyyiti gineeji mum dow laawol. Wo66e bo salti licce ledde, e weyyita dow laawol.

⁹ Ardii6e Yeesu, e tokkin6e mo 6aawo fu, e hulgina e wi'a: «Hosana, Bii Dawda! Barke laatanoo garoowo e inne Joomiraawo! Hosana Joomiraawo mo dow kammu!»

¹⁰ No Yeesu naati Urusaliima, genni fu laawontirii. Him6e e yamontira, e wi'a: «Moy nun gorko oo do?»

¹¹ Jama'aare toontii, wi'i: «Yeesu annabiijo, mo Nasaratu, der leydi Galili nun.»

Yeesu riiwii sippoo6e e soodo6e der suudu Alla (Marku 11.15-19; Luka 19.45-48; Yuhaana 2.13-22)

¹² Yeesu naatii der suudu Alla. O riiwi sippoo6e, e soodo6e, o hippii taaburuuji cengotoo6e ceede, e kittaaje sippoo6e tantabaraaji.

13 Den, o wi'i 6e: «Alla batii der Dewtere, wi'i: "Suudu am noddete suudu to du'aare wadatee." Amma onon, on gartirii ɲol suudorde wuybe!»

14 Wumu6e e layoobe wari to makko der suudu Alla, go o nyawti 6e.

15 Hooree6e limaamii6e, e moodi66e tawreeta, mone mum ummi no yi'i kujje kayniide de Yeesu wadata, e no sukaa6e hulginirta der suudu Alla, e wi'a: «Hosana Bii Dawda!»

16 Den 6e bi'i: «Aa nana ko sukaa6e 6en batata na?» Yeesu toontii 6e, wi'i: «Mii nana. On meeday ko janji haala kaa do na? "A hebii maanteego diga e kunnude sukaa6e, e musinoobe.»»

17 Den, o acci 6e, o wurtii siire nen, o yahi Baytaniya, o waaloy ton.

Yeesu yaa'ike ibbi

(Marku 11.12-14, 20-26)

18 Fini mum subaka, Yeesu dawi e witta der siire, go rafo wadi mo.

19 O hollirii ibbi sera laawol. O yaali to makki, amma o taway goddum, sey baafe tan. Den o bati ibbi kin, o wi'i: «A rimataa 6i66e kade faa abada!» Don maa don, ibbi kin yoori.

20 No aahi6e makko yi'i dum, haaynaare nanji dum, den 6e yami mo, 6e bi'i: «Noy ibbi kin yooriri don maa don?»

21 O toontii 6e, o wi'i: «E goonja batanmi on: To oon goondini, on gaday seko, on gadan ko 6uri ko ibbi kin wadanaa. On baawan ko wi'i, waanne nee do: "Doofa diga do, yantoy der maayo," dum laatoto bo.

22 To oon goondini, ko eeludon e du'aare fu, on keban dum.»

*Yahuduube e yama diga toy baawde Yeesu yiwi
(Marku 11.27-33; Luka 20.1-8)*

²³ Yeesu naati der suudu Alla. No o waajotoo, hooreeɓe limaamiiɓe, e dottiiɓe Yahuduube battii, yami mo, wi'i: «E baawde deɗ gadirtaa kujje dee? Moy hokku maa baawde majjum?»

²⁴ Yeesu toontii ɓe, wi'i: «Min bo, mi yaman on yande goote. To on toontike am, mi batan on e baawde deɗ nun gadiranmi huune dum.

²⁵ Moy lili Yuhaana wada himɓe batisi? Alla nun, naa himɓe?» Be baddi hakkune maɓɓe, ɓe bi'i: «To en bi'i "Alla nun", o wi'an: "Den, ume wadi go en goondinay Yuhaana?"

²⁶ Amma to en toontike bi'uden "himɓe nun", een kula himɓe bo, gam himɓe fu e daari Yuhaana hande annabiijo.»

²⁷ Be toontii Yeesu, ɓe bi'i: «Men annaa.» Kanko bo, o wi'i ɓe: «To non min bo, mi batataa on to e baawde deɗ nun gadiranmi kujje dee.»

Ballool rindaabe dido

²⁸ Yeesu beydi wi'i: «Kaye miiludon e ballool njol do: Gorko gom nun woodunoo sukaaɓe worɓe dido. O bati arano, o wi'i dum: "Suka am, yahu golloɗaa to gesa innabooje."

²⁹ Suka on toontii, wi'i: "Mi yahataa." Amma ɓaawo nii, o miijitii, o yahi.

³⁰ Baaba on noddi suka didaɓo, wi'i mo ka o wi'unoo arano on. Oo don toontii, wi'i: "Woodi Baaba, mi yahan" Amma o yahay.

³¹ Der kamɓe dido ɓen, moy nun e maɓɓe wadi ko baaba mum yidi?» Be toontii, ɓe bi'i: «Arano on nun.» Den, Yeesu wi'i ɓe: «E goonja batanmi

on, jaɓooɓe ceede faada, e kaaruwaaɓe artan on naatoygo Laamaare Alla.

³² Gam Yuhaana warii caka moodon, hollii on laawol foonnitaare, on jaɓay haala makko. Amma jaɓooɓe ceede faada e kaaruwaaɓe goondinii mo, go onon yi'uɓe dɔm, on tuubay goondindon mo.»

Ballool gesa innabooje

(Marku 12.1-12; Luka 20.9-19)

³³ «Kettinee ballool gonɗol kade. Nedɗo gom nun tiggi gesa innabooje mum. O waɗi kowaagol kara, o filtini ka. O wasi gayka to ɓiɓɓe innabooje ɓiddetee, o mahi suudu towukol deenirkol der gesa ka. Baawo mum, o accani ka gollotooɓe makko ɓe gaɗi haya, den o waɗi jahaanjal.

³⁴ No wakkati ɓorugo innabooje yottii, o lili gollotooɓe makko to reeninaaɓe gesa, ɓe gaddanaa mo geɗu makko der ɓiɓɓe innabooje den.

³⁵ Amma reeninaaɓe gesa ɗan nanɗi lilaaɓe ɓen, fiyi gooto, gooto bo, ɓe bari dɔm, tataɓo ɓe paɗɗi dɔm kaaye, ɓe bari.

³⁶ Jom gesa on lilitii gollotooɓe mum, ɓuruɓe arandeeɓe duudugo. Reeninaaɓe gesaa, waɗani ɓe no waɗannoo arandeeɓe.

³⁷ Faa sakitiine, o lili ɓiyiiko gorko to maɓɓe, o wi'i: "No waɗi fu, ɓe teddinan ɓiyam."

³⁸ Amma no reeninaaɓe gesa yi'i mo, ɓe bi'ontiri hakkune maɓɓe: "Kanko woni donoowo gesa ɗan. Garee baren mo, donen ɗa!"»

³⁹ Den, ɓe nanɗi mo, ɓe paɗɗi mo ɓaawo gesa, ɓe bari mo.

⁴⁰ Jooni noo, to jom gesa innabooje on wari, noy o waɗata ɓe?»

41 Be toontii mo, 6e bi'i: «O halkan reenu6e hallu6e 6en halkere naawune. Den o hokkan wo66e gesa ɲan, wada haya, baawoo6e ko hokki mo gedu makko, to wakkati 6orol 6i66e fotii.»

42 Baawo majjum, Yeesu wi'i 6e: «On meeday jannugo ko winnaa der dewtere na?

“Hayre ne mahoo6e woppi,
kayre laatii hayre jogiine maadi.”
Kanjum woni golle Joomiraawo,
edum haaynii e gite meeden!»

43 Gam majjum, mii wi'a on: «Laamaare Alla sot-tinte caka moodon, ne hokkee him6e lenyi janani, wadoo6e ko Alla yidi.

44 [Neddo janudo dow hayre nen, heltoto. Mo ne yanti dow mum fu bo, muunyitinto.]»

45 No hooree6e limaami6e e Farisaa6e nani ka, 6e paami kam6e nun Yeesu wadani ballaaji dii.

46 Bee daarta laabi no 6e nannirta mo, amma 6ee kula him6e, gam him6e fu e daari mo annabiijo.

22

Ballool dow 6angal

(Luka 14.15-24)

1 Yeesu baddi 6e kade e ballaaji, wi'i:

2 «Laamaare Alla e nandi hande laamiido gom gadudo julde 6angal biyum.

3 O lili gollotoo6e makko noddanaa mo noddinaa6e julde 6angal. Amma noddinaa6e 6en yiday warugo.

4 O lili kade gollotoo6e makko wo66e, o wi'i 6e: “Bi'ee noddinaa6e 6en, huune fu siriyaama, ga'i e baali payudi hiisaama, huune fu gasii, 6e gara nyaamde.”

⁵ Amma noddinaaፎ yeebii noddooፎ nen, hiin-nii haajuuji mum. Oo ፊo yawtiri gesa mum, oo to bo yawtiri daartiiru mum.

⁶ Horiibe nanፓi gollotooፎe, toori ፎe, wari ፎe.

⁷ Mone laamiido ummii puy. O lili soogeeji makko yaha halkaa himፎe ፎen, wuuda ci'e maፎፎe.

⁸ Baawo majjum, o wi'i gollotooፎe makko: "Nafa ፎangal ፎenni, amma noddinanooፎe fotay nyaamugo ka.

⁹ Gam majjum, jahee to fottirde laabi, noddon ፎe tawudon ፊon fu wara."

¹⁰ Gollotooፎe ፎen yahi to fottirde laabi, noddi ፎe tawi ፊon fu, halluፎe e wooduፎe fu, faa suudu hebbi himፎe.

¹¹ Laamiido naati gam daara noddinaaፎe mum. O hollirii godፊo gom, mo ፎornaaki gineeji ፎangal.

¹² O ፎattii mo, o wi'i: "Banniraawo am, noy naatirፊaa ፊo go a ፎornaaki gineeji ፎangal?" Amma, oo jeedii.

¹³ Den, laamiido wi'i gollotooፎe mum: "Kaፎፎee mo, koyde e juude, boppon yaasi, der niwre. O wulla ton, o yakkontira nyiiye."»

¹⁴ Yeesu tokki wi'ugo: «Noddaaፎe e duudii, amma suፎaaፎe duudaa.»

*Yobugo laamiido Roma ceede faada
(Marku 12.13-17; Luka 20.20-26)*

¹⁵ Farisaaፎe yahi baddoy dow no ፎe nanፓirta Yeesu der haala mum.

¹⁶ Be lili aahiibe maፎፎe woፎፎe, e ፎe Eroodu, ፎe bi'i mo: «Moodibbo, emen anni a laati nun goonፓaajo. E goonፓa nun janninirtaa laawol Alla, a hulataa bo himፎe, gam a ፎurontirtaa himፎe.

17 Den, batu men ko miiludaa dow haala kaa do: E haani men joba laamiido Roma ceede faada naa haanay?»

18 Amma Yeesu e anni miilooji berde maɓɓe kalluɗi. O toontii ɓe, o wi'i: «Onon munaafitiiɓe! Ume wadi ko oon daarta jammaago am?»

19 Kollee am ceede jobirteede den.»

Be gaddani mo ceede cardi goote.

20 O yami ɓe, o wi'i: «Foto moy e inne moy woni do?»

21 Be toontii, ɓe bi'i: «Laamiido Roma nun.» Den o wi'i ɓe: «To non, kokkee laamiido Roma ko laatanii dum, kokkon Alla bo ko laatanii dum.»

22 No ɓe nani ka o toontii, haaynaare nanɗi ɓe. Den ɓe acci mo, ɓe jawti.

Pintol maayɓe

(Marku 12.18-27; Luka 20.27-40)

23 Der nyalaane woore nen, woɓɓe yiwoy diga e waalde Sadukiiɓe. Kamɓe nun yeddata, e wi'a maayɓe fintataa. Be gari to Yeesu, ɓe yami mo,

24 ɓe bi'i: «Moodibbo, Muusa wi'i: "To goddo maayii rimay ɓiɓɓe, minnyiiko naatta debbo on, gam o darina lenyol mawniiko maayudo."»

25 Dum wadiino caka amen dow woɓɓe rindaabe jeediɗo. Arano ɓanɗi debbo, maayi, rinday e makko. Minnyiiko naatti debbo on.

26 Kanko bo o maayi, o rinday mo biɗɗo. Tataɓo bo non non, faa ɓe fu jeediɗo ɓen.

27 Baawo maɓɓe ɓe fu, debbo on bo maayi.

28 Den, nyalaane darɗal, to maayɓe fintoy, moy nun e maɓɓe, o laatoytoo debbo mum, dow kamɓe jeediɗo ɓen? Gam ɓe fu ɓe koowiino mo.»

²⁹ Yeesu toontii 6e, wi'i: «On majjii, gam on paamay Dewte, on annaa baawde Alla bo.

³⁰ To maaybe fintii, worbe banataa, rewbe bo banataake, 6e laatoto nun hande malaykaabe tawaa6e dow kammu.

³¹ Dow haala pintol maay6e, on janjay ko Alla wi'i on na? O wi'i:

³² “Min woni Alla Ibrahiima, Alla Isiyaaku, e Alla Yaakuubu.” Alla laataaki Alla maayu6e, amma Alla wuuru6e.»

³³ Jama'aare hettinaniine mo, haaynaare nanji dum e ekkitinol makko.

Sariya buruka mawnugo

(Marku 12.28-34; Luka 10.25-28)

³⁴ No Farisaa6e nani Yeesu mu66ii kunnude Sadukiibe e haala, 6e gadi hawriine.

³⁵ Gooto ma66e, laatiido janjinoowo Sariya, yidi jarbaago Yeesu, yami mo, wi'i:

³⁶ «Moodibbo, sariya kaye 6uri mawnugo der dewtere tawreeta?»

³⁷ Yeesu toontii mo, wi'i: «“Yidu Alla Joomiraawo maa e 6erne maa fu, e yonki maa fu, e hakkillo maa fu.”

³⁸ Kanka woni sariya arana, buruka manju.

³⁹ Sariya dida6a nanduka e makka nani: “Yidu banniraawo maa, hande no jidirdaa hoore maa.”

⁴⁰ Ko tawreeta Muusa e dewte annabiibe bati fu, e darii dow sariyaaji didi dii.»

Almasiihu e Dawda

(Marku 12.35-37; Luka 20.41-44)

⁴¹ No Farisaa6e hawritii, Yeesu yami 6e, wi'i:

⁴² «Ume miiltonon dow Almasiihu? Bii moy nun?»

Be toontii mo, 6e bi'i: «Bii Dawda nun.»

⁴³ Den Yeesu wi'i 6e: «Noy Dawda noddiri mo "Joomiraawo?" Ruuhu Alla holli mo dum, gam majjum o wi'i:

⁴⁴ "Joomiraawo wi'i Joomam:

Jooda nyaamo am,
faa mi wada jaabaa waybe maa."

⁴⁵ To Dawda noddii mo "Joomiraawo", den, noy o laartotoo biyiiko?»

⁴⁶ Be fu 6e baaway ko toontii mo gokka. Diga nyaanne mum, goddo suusay ko yami mo yande godde.

23

Yeesu felii moodi66e tawreeta e Farisaabe (Marku 12.38-40; Luka 11.37-54; 20.45-47)

¹ Den, Yeesu baddi jama'aare e aahii6e mum, wi'i:

² «Moodi66e tawreeta e Farisaabe, yowanaama janningo tawreeta Muusa.

³ Gam majjum, nananee 6e, gadee huune fu ko 6e bi'i on. Amma to on gadee ko 6e gadata, gam 6ee bata, amma 6e gadataa ko 6e bati.

⁴ Bee ka66a doolle teddu6e, 6ee doonina him6e dow balbe mum. Amma kam6e, 6e jidaa meemugo de baa e kollole.

⁵ Ko 6e gadata fu, 6ee gada dum gam him6e yi'ana 6e. Kanjum acci 6ee binna aayaaje dow laayaaji, 6e ka66a e tiide, e dow came ma66e. Bee juutina sariiji toggooje ma66e.

⁶ Bee jidi joonde arandeeje to 6e noddinaama nyaamde. Bee jidi joonde burde teddugo, der cuudi baajordi.

⁷ Bee jidi sanneego caka jaayri to jama'aare hawritii, e noddeego "Moodibbo".

⁸ Amma onon, to on nootee noddedon "Moodibbo", gam moodibbo gooto tan goodudon, onon kan, on fu oon banniraaɓe.

⁹ To on noddee goddo "Baaba" e duuniyaaru do, gam Baaba gooto tan goodudon, kanko woni gonudo dow kammu.

¹⁰ To on jaɓee noddeego "Hooreejo", gam hooreejo gooto tan goodudon, kanko woni Almasiihu.

¹¹ Burudo mawnugo caka moodon laatoo gollantoodo horiiɓe.

¹² Mawnindo hoore mum fu, leesinte. Leesindo hoore mum bo, mawninte.»

Yeesu e gacco munaafitaare

(Marku 12.40; Luka 11.39-52; 20.45-47)

¹³ «Bone laatanto on, onon moodiɓɓe tawreeta e Farisaaɓe, munaafitiɓɓe! gam oon maɓɓana himɓe dammugal Laamaare Alla. Onon e ko'e mon on naatataa, on accay yidube naatugo bo, naata. [

¹⁴ Bone laatanto on onon moodiɓɓe e Farisaaɓe munaafitiɓɓe! Oon teeta cuudi gownniɓe, oon juutina du'aaje gam himɓe mana on. Gam majjum, on kiitete kiita buruka naawugo.]

¹⁵ Bone laatanto on, onon moodiɓɓe tawreeta e Farisaaɓe, munaafitiɓɓe! Gam oon boositoo leyɗe, e maayo fu, gam keɓon baa gooto tokka on. To on keɓii mo, laatinon mo ɓii yiiteejo, de diɗi, ɓura no moodon.

¹⁶ Bone laatanto on, onon wumuɓe ardiɓɓe! Oon bi'a: "To neddo hunorake suudu Alla, dum laataaki

godfum. Amma to o hunorake kanjeeri suudu Alla, doole o hebbina hunayeere makko.”

17 Onon majjuɓe, e wumuɓe! Ume ɓuri mawnugo, kanjeeri na, naa suudu Alla laaɓinoonol kanjeeri?

18 Oon bi'a kade: “To neddo hunorake hiisirde dum laataaki godfum. Amma to o hunorake sadaka cakkaaka dow hiisirde, doole o hebbina hunayeere makko.”

19 Onon wumuɓe! Ume nun ɓuri mawnugo: sadaka kiisaaka na, naa hiisirde laaɓinoore sadaka kan?

20 To non kunoriido hiisirde, hunorake hiisirde e ko woni dow maggol fu.

21 Kunoriido suudu Alla, hunorake ɗol e Alla tawaado der mayru.

22 Kunoriido kammu bo, hunorake gurol Laamaare Alla, e Alla joodiido dow maggol.

23 Bone laatanto on, onon moodiɓɓe tawreeta e Farisaaɓe, munaafitiibe! Gam oon cutta jakka haakooji bi'eteedi maantu, e anisa, e kume, amma oon jeeboo ko ɓuri teddugo der tawreeta, kan woni foonnitaare, e endam, e goondinki. Amma to on jeebee ko horii.

24 Onon wumuɓe ardiibe! To buubol yanii der jaram moodon, oon cekoo, ikkinon ɗol, amma oon moda jeelooba!

25 Bone laatanto on, onon moodiɓɓe tawreeta e Farisaaɓe, munaafitiibe! Gam oon layɓa ɓaawo jarirkon, e ɓaawo keede. Amma der majje e heewi huune ko wujjaa, e ko teetaa.

26 An Farisajo bumdo! Layɓu taw der jarirkon e der keede, den ɓaawo majje bo laaɓan.

²⁷ Bone laatanto on, onon moodiḅḅe tawreeta e Farisaabe, munaafitiiḅe! Gam oon nandi hande caabeeje dawninaade. Yaasi majje e woodi, amma der e hebbi yiye maayuḅe, e huune ko sobi fu.

²⁸ Onon bo, hande non laatidon. Dow gite himḅe, oon nandi hande foonnitiiḅe, amma der moodon e hebbi munaafitaare, e luudaare.

²⁹ Bone laatanto on, onon moodiḅḅe tawreeta e Farisaabe, munaafitiiḅe! Gam oon maha jenaale annabiibe, oon boodina caabeeje foonnitiiḅe.

³⁰ Den oon bi'a: "To men na'onno wakkati kaakiraabe amen, men kawtataano e maḅḅe dow barki annabiibe ḅen."

³¹ Hande non, nootoridon onon nun laatii ḅiḅḅe warunooḅe annabiibe.

³² To non, kebbinee golle de kaakiraabe moodon fuddfuno!

³³ Onon ḅiḅḅe bolle pure! Noy baawirton ko dadi yiite jahannama?

³⁴ Gam majjum, mii lildana on annabiibe, e hakkilḅe, e moodiḅḅe tawreeta. On baran woḅḅe, tiggon woḅḅe, woḅḅe, piyon dum looci, der cuudi moodon baajordi, tooron ḅe, der ci'e e ci'e.

³⁵ Alla hiitoto on sabbu yiyam himḅe foonnitiiḅe, baraaḅe. Dum fuddan diga yiyam Habiila, poonnitiido, faa yiyam Jekariya, ḅii Barakiya, mo barudon hakkune suudu Alla e hiisirde.

³⁶ E gooḅa batanmi on: Huune dum fu, tawan himḅe jaamanuuru nuu do!

*Yeesu yurmike himḅe Urusaliima
(Luka 13.34-35)*

³⁷ «Urusaliima, Urusaliima! an baroowo annabiibe, e padḅoowo ḅe Alla lildanoy maa kaaye! De duuddum jidumi hawritingo ḅiḅḅe

maada hande no gertogal hawwiritra coppi mum ley biyeede mum. Amma on jabay.

³⁸ Gam majjum, on accante genni moodon laa-too bille.

³⁹ E goonja batanmi on, on ji'ataa am kade faa nyalaane bi'oyton: "Barke woodani garoowo e inne Joomiraawo!"»

24

Pusol suudu Alla e keennyol duuniyaaru (Marku 13.1-37; Luka 21.5-24; 17.22-37)

¹ Yeesu wurtii suudu Alla, e yawta, ko aahiiɓe makko ɓattii, e holla mo no suudu Alla ɗol mahi-raa.

² Den, o wi'i ɓe: «On ji'i huune ɗum fu na?» E goonja batanmi on: «Baa hayre yowataako dow wonne, ɗum fu, ɗum pusete.»

³ Yeesu yahi joodɗoy dow waanne wi'eteene waanne Jaytuuje, den aahiiɓe makko wari kamɓe tan, yami mo, wi'i: «Batu men dey nun ɗum wadata. Maane ney nun hollitinta garki maa e keennyol duuniyaaru?»

⁴ Yeesu toontii ɓe, wi'i: «Kakkilee, to on accee godɗo majjina on.

⁵ Gam duuɓɓe waran e inne am, ɓe bi'a, kamɓe nun woni Almasiihu. Be majjinan himɓe duuɓɓe.

⁶ On nanan habaruuji konuuji e rimmo konuuji e batanee, amma to on kulee! Doole nun ɗum wada, amma timmoode bane ɗon taw.

⁷ Lenyol ummanto lenyol hawre. Laamaare ummanto laamaare bannun hawre. Rafo e dimmaade leydi wadan der nokkuuje godɗe.

⁸ Dum ɗon fu laati nun hande fuddoode ɗatawre.

⁹ Den himbe wattan on e juude wobbe gam tooredon, baredon. Lenyi fu wanyan on gam inne am.

¹⁰ Wakkati mum, himbe duubbe accan goondinki, be jammontiran, be banyontira hakkune mabbe.

¹¹ Annabiibe fewoobe duubbe waran, be majjinnan himbe duubbe.

¹² Hallande yahan e duuda faa yidde himbe duubbe feewta.

¹³ Amma munyudo faa timmoode, hisan.

¹⁴ Linjiila dow Laamaare Alla waajete der duuniyaaru fu, gam dum laatanoo lenyi fu seedaaku. Den, timmoode duuniyaaru waran.»

Tooraaji mawdi e wara

(Marku 13.14-23; Luka 21.20-24)

¹⁵ «Gam majjum, to on ji'ii "karmudum, nyiddudum", dum annabi Daniyel batannoo e darii dow nokkuure ceniine, den sey janjoobe ka wada hakkillo.

¹⁶ Den, tawaabe Yahudiya fu dogga eenca baalle.

¹⁷ Tawaado dow suudu bo, to wi'a jippoto etta ko woni der suudu.

¹⁸ Tawaado gese bo, to wittu wuro ettoygo toggoore mum.

¹⁹ Bone laatanto rewbe gaambe, e musinteebe der nyalaade den!

²⁰ Du'ee, gam to doggudu moodon laatoo wakkati dabbune, dum bo nyalaane siwteteene.

²¹ Gam, toora mawka laatoto, hande makka meeday ko wadii diga duuniyaaru fuddi faa jooni, hande makka bo wadataa kade faa abada.

²² To nyalaade den buytaakano juutugo, goddo hisataano. Amma Alla buytii de sabbu subaaɓe mum.

²³ Wakkati mum, to goddo wi'ii on: "Almasiihu nani do,» naa bo "o nani to," to on goondinee.

²⁴ Gam almasiihuuɓe e annabiibe fewrekuuɓe waraan. Be gadan kaayeeffiji mawdi, e haaynaareeji duuddi, gam ɓe majjina baa e subaaɓe, to wadoto.

²⁵ Paamee wooda, mi seedinii on dum diga dum waray.

²⁶ To goddo wi'ii on: "O na'on der haro," to on jahee ton. Naa bo to ɓe bi'ii on: "O na'on der cuudi," to on goondinee.

²⁷ Hande no maayyere maayyirta dow kammu diga lettugal faa gorgal, hande non Bii neddo bo warirta.

²⁸ To baatudum woni fu, ton nun digaareeje hawritintoo.»

Wittoyo Almasiihu

(Marku 13.24-31; Luka 21.25-33)

²⁹ «Don maa don, ɓaawo nyalaade ɓillaaje den, naaje niɓɓan, lewru accan yaaynugo, koode yanan diga dow kammu, baawde gonude dow kammu fu dimmoto.

³⁰ Den, maane Bii neddo hollitinto dow kammu. Lenyi himbe duuniyaaru fu simoto. Be ji'an Bii neddo e wara diga kammu, der duule, e baawde mawde, e teddujal.

³¹ Walaldu mawnu fuurete. O lilan malaykaaɓe makko der gooraaje leydi naay, lettugal e gorgal, sobbiire e hoore fudo, gam hawritingo subaaɓe makko wonuɓe der duuniyaaru fu.

*Ballool ibbi**(Marku 13.28-31; Luka 21.29-33)*

³² Paamee ko ibbi ekkitinta. To licce makki e wilita, e wada haako, oon anni dunju faanike.

³³ Hande non, onon bo, to on ji'ii huune ko batanmi do fuddi wadugo, annitee wakkati Bii neddo faanike, oo darii dammugal wuro.

³⁴ E goonja batanmi on: Himbe jaamanuuru nu do maayidintaa go huune dum fu laatoo.

³⁵ Kammu e leydi heennyan, amma haala am heennyataa faa abada.»

*Alla tan anni nyalaane darŋal**(Marku 13.32-37; Luka 17.26-30, 34-36)*

³⁶ «Amma nyalaane e wakkati majjum, walaa annudo dum. Baa malaykaaŋe wonuŋe dow kammu annaa, baa Biddo bo. Walaa annudo dum sey Baaba tan.

³⁷ Hande no dum latino der jaamanu Nuuhu, hande non garki Bii neddo bo laatoto.

³⁸ Go ilam tufaana wara, himbe e nyaamanno, e yaranno, e baŋanno, e baŋana biŋbe mum, faa nyalaane Nuuhu naati laana diyam.

³⁹ Be miijanaaki dum, faa ilam tufaana wari halki ŋe ŋe fu. Hande non garki Bii neddo bo laatorto.

⁴⁰ Wakkati mum, worŋe dido wonoto der gesa, gooto ettee, gooto accee.

⁴¹ Rewŋe dido namidan dow namarde woore, gooto ettee, gooto accee.

⁴² To non, deenee, gam on annaa wakkati de Joomiraawo moodon warata.

⁴³ Paamee kaa do: To jom wuro e anni wakkatiire ne gujjo warata jemma, o daanataako. O acataa gujjo yula suudu makko.

⁴⁴ Gam majjum, kakkilee onon bo, gam Bii neddo waran der wakkatiire ne on miilay.»

Gollotoodo geeto e gollotoodo kalludo
(Luka 12.41-48)

⁴⁵ «Moy woni gollotoodo kooliniido, kakkildo? Kanko woni mo joomiraawo mum yowani dum himbe wuro mum gam o hokka be nyaamdu der wakkati kaanuki.

⁴⁶ Barke laatanto gollotoodo mo joomiraawo mum warti tawi e hiinnii golle mum.

⁴⁷ E goona batanmi on: Joomiiko yowanan mo jawdi mum fu.

⁴⁸ Amma to gollotoodo on e laatii kalludo, o wi'an der berne makko: Joomiraawo am booyan, wartay,

⁴⁹ den o yanta oo fiya banniraaɓe makko gollotooɓe, oo nyaamida, oo yarida e yarooɓe.

⁵⁰ Kanko, joomiiko wartan nyalaane ne o miilanay, e wakkatiire ne o annaa.

⁵¹ Joomiiko hiitoto mo kiita naawuka, o heba riiba e munaafitiibe. Den o wullan, o yakkontira nyiye.»

25

Ballool dow gati sappo di annaa worɓe

¹ «Nyalaane mum, Laamaare Alla nandan e gati sappo di annaa worɓe ettudi fitillaaji mum, wurtii gam fottoygo e jommanjo gorke.

² Joyo maɓɓe e laatii nyaabiibe, joyo bo yoyuɓe.

³ N̄aaḅiiḅe ḅen etti fitillaaji mum, amma ḅe ettay nebbam godḅam.

⁴ Yoyuḅe kan etti fitillaaji mum, hawri e paali nebbam godḅam.

⁵ No jommanjo jenni waray, ḅe fu ḅe ḅoḅi, ḅe ḅaani.

⁶ Faa caka jemma, huuḅaajo nanaa, wi'i: "Jommanjo gorko nani, burtee, pottee e makko!"

⁷ Den ḅe fu ḅe pini, ḅee moyyina fitillaaji maḅḅe.

⁸ Gati joy ḅaaḅiiḅi wi'i banniraaḅe mum yoyuḅe: "Kokkoree men nebbam moodon sedḅa, gam fitillaaji amen na'on nyifa."

⁹ Yoyuḅe toontii ḅe, wi'i: "Aawo nebbam ḅam men goodi heyataa en, en fu. Jahee to sippooḅe, coodee ḅam moodon!"

¹⁰ No ḅe jawti soodoygo nebbam, jommanjo gorko yottii. Waḅunooḅe siri mum naatidi e makko der wuro to ḅangal wadata, den dammugal maḅḅaa.

¹¹ No ḅooyi sedḅa, joyo horiiḅe wittoy, e huuḅa, e wi'a: "Joomiraawo, Joomiraawo, maḅḅitan men!"

¹² Amma o toontii ḅe, o wi'i: "E gooḅa batanmi on, mi annaa on."

¹³ Gam majjum Yeesu wi'i: «Deenee, gam on annaa nyalaane, ḅum bo wakkatiire de Bii nedḅo warata.»

Ballool gollotooḅe tato

(Luka 19.12-27)

¹⁴ «Dum nandan hande gorko gom ciriyiido wada jahaanjal. Den o noddi gollotooḅe makko, o yowani ḅe jawdi makko.

¹⁵ O hokki arano maḅḅe ceede cardi keme joy, ḅiḅaḅo, ceede cardi keme ḅiḅi, tataḅo bo, ceede

cardi hewre, moy fu jaka baawde mum. Den o yawti genni makko.

¹⁶ Don maa don, gollotoodo kokkaado ceede cardi keme joy, yahi tenkorii de, de diibi ceede cardi keme joy godde.

¹⁷ Kokkaado ceede cardi keme didi bo, wafi hande non, kanko bo o riibii ceede cardi keme didi godde.

¹⁸ Amma kokkaado ceede cardi hewre, yahi wasi gayka, uwi don ceede joomiraawo mum hokki dum.

¹⁹ No booyi, joomiraawo ma66e warti, noddi 6e, 6e liiso, 6e kolla no moy ma66e fu wafiri golle mum.

²⁰ Kokkaado ceede cardi keme joy wari, waddi ceede cardi keme joy godde, wi'i: "Joomiraawo, ceede cardi keme joy de kokkudaa am riibake keme joy godde."

²¹ Joomiiko wi'i mo: "Golle maa woodii sanne, an gollotoodo geeto, koolaado. No a laatike koolaado e huune ko faandi, mi hokkete ko buri dum mawnugo. War naatu ceyododaa e am!"

²² Gollotoodo kokkanoodo ceede cardi keme didi wari kanun bo, wi'i: "Joomiraawo, ceede cardi keme didi de kokkudaa am riibake ceede cardi keme didi godde."

²³ Joomiiko wi'i mo: "Golle maa woodii sanne, an gollotoodo geeto, koolaado. No a laatike koolaado e huune ko faandi, mi hokkete ko buri dum mawnugo. War naatu ceyododaa e am!"

²⁴ Kokkaado ceede cardi hewre wari kanun bo, wi'i: "Joomiraawo, mii anni a laati nun neddo cadudo: Aa rugga ko a aaway, aa botta ko a hawritay.

²⁵ Gam majjum kulumi, jahum cuudoymi ceede maa der leydi. Jaɓu ceede maa!”

²⁶ Joomiiko toontii mo, wi'i: “An gollotoodo kalludo, ciiwaakuujo! Aa annunoo mii rugga ko mi aaway, mii ɓotta ko mi hawritay,

²⁷ den, ume wadi ko a wattay ceede am der banki, to mi wartiino mi jaɓanno de e riiba majje.

²⁸ Teetee ceede makko den, kokkon goodudo ceede cardi keme joy.

²⁹ Gam goodudo nun beydantee faa duuda. Amma mo woodaa, baa sedda ko woodi teetete.

³⁰ Gollotoodo mo nafataa on, paddee mo yaasi der niwre, o wulla ton, o yakkontira nyiye.”

Bii neddo hiitoto himbe nyaanne darjal

³¹ «To Bii neddo warii e teddujal mum e malaykaabe fu, o joodoto dow kittaal laamaare makko jal teddujal.

³² Himbe lenyi duuniyaaru fu, hawritinto yeeso makko. O seenniran himbe hande no duroowo seennirta baali e be'i.

³³ O resan baali, junjo makko nyaamo, o resa be'i bo, junjo makko nano.

³⁴ Den, laamiido wi'an wonube junjo mum nyaamo: “Garee, onon be Baaba am barkidini, jabee donju laamaare ne ciriyanadon diga fuddoode duuniyaaru.

³⁵ Gam rafo wadii am, on nyaannii am, mi fondaama, on jarnii am, mi laatino kodo, on bernii am.

³⁶ Mi wonake funtu, on koltinii am, mi nyawii, on nyawtii am, mi maɓɓaamaa der kasu, on daaroyii am.”

37 Den, foonnitiibe toontoto mo, wi'a: "Joomi-raawo, dey men ji'u maa aa rafi, men nyaannu maa, naa dey men ji'u maa aa dondii, ko men jarnu maa?"

38 Dey men ji'u maa aa laatii kodo, men beernu maa, naa dey men ji'u maa aa woni funtu go men koltin maa?"

39 Dey men ji'u maa aa nyawi naa bo aa maɓɓaa der kasu, men daaroy ma?"

40 Laamiido on toontoto ɓe, wi'a: "E goonja batanmi on: ko gadandon gooto der burudo faandugo caka sakikiraaɓe am ɓee, min nun gadandon dum."

41 Baawo majjum, o wi'an wonube junɗo makko nano: "Dillee woddi am, onon ya'aabe! Naatee der yiite tabitiine, desanaane Ibiliisa e malaykaaɓe mum!"

42 Gam rafo wadii am, on nyaannay am, donka wadii am, on jarnay am,

43 mii laatino kodo, on beerinay am, mi wonino funtu, on koltinay am, mi nyawii, maɓɓaami der kasu, on daaray am."

44 Den, ɓe toontoto mo kamɓe bo, ɓe bi'a: "Joomi-raawo, dey men ji'i rafo e wadee, dum bo donka e wadee, maa bo aa laatii kodo, naa bo aa woni funtu, maa bo aa nyawi, naa aa maɓɓaa der kasu, ko men ballay maa?"

45 O toontoto ɓe o wi'a: "E goonja batanmi on: ko on gadanay gooto der burube faandugo, min woni on gadanay dum."

46 Den kamɓe, ɓe jahan der ɓillaare tabitiine, amma foonnitiibe heɓan yonki tabitiiki.»

26

*Mawbe Yahuduube e dawra no nannirta Yeesu
(Marku 14.1-2; Luka 22.1-2; Yuhaana 11.45-53)*

¹ No Yeesu heennyi wadugo fillaaji din fu, o wi'i aahiibe makko:

² «Oon anni balde didi nun horii go juulde Paska wada, Bii neddo bo wattete e juude himbe, be tigga mo dow leggal palaanal.»

³ Wakkati mum, hooreebe limaamiiibe e dottiiibe wadi hawriine der wuro hooreejo limaamiiibe, bi'eteedo Kayafas.

⁴ Be nannantiri be nanja Yeesu e yoyre, be bara mo.

⁵ Amma be bi'i: «To en gadee dum wakkati juulde, gam to himbe ummin fitina caka jama'aare.»

*Debbo gom moomii wardi dow hoore Yeesu
(Marku 14.3-9; Yuhaana 12.1-8; Luka 7.36-50)*

⁶ Yeesu e wonuno Baytaniya der wuro Simon cecefo.

⁷ No be nyaamata, don debbo gom battii Yeesu, e jogii faanu gadiraanol hayre albaatiri kebbunol wardi, dam ceede duudde. O waanji dam dow hoore Yeesu.

⁸ No aahiibe makko yi'i dum, berde ma66e welay, be bi'i: «Gam ume wardi dam biisaa baanji?»

⁹ Dam waaweteno sippeego ceede duudde, de ceennanee talakaa6e.»

¹⁰ Yeesu faanti ko be batannoo, wi'i be: «Gam ume ko oon toora debbo on? O wadanii am golle boodde.

¹¹ Gam talakaa6e e wondi e moodon wakkati fu. Amma min, mi wondataa e moodon wakkati fu.

¹² O moomii ɓannu am wardi, gam siryaago uwol am.

¹³ E goonja batanmi on: To linjiila waajetee e duuniyaaru ɗo fu, ko debbo on wadi batante, siw-torte bo.»

*Yahuuda jammake Yeesu
(Marku 14.10-11; Luka 22.3-6)*

¹⁴ Den Yahuuda Iskariyot, gooto der aahiibe sappo e dido, yahi to hooreeɓe limaamiiɓe.

¹⁵ O wi'i ɓe: «Ume kokkoton am to mi wattanii on Yeesu der juude mon?» Be limi ceede cardi laso e sappo, ɓe kokki mo.

¹⁶ Diga wakkati majjum, oo daarta laabi no o jammortoo Yeesu.

*Yeesu nyaamii hiraane Paska e aahiibe mum
(Marku 14.12-31; Luka 22.7-34; Yuhaana 13.1-38)*

¹⁷ Nyalaane arandeere, der juulɗe peen ko yuufinaaka, aahiibe Yeesu wari, yami mo, wi'i: «Toy jidudaa men ciryane hiraane Paska?»

¹⁸ O toontii ɓe, o wi'i: «Jahee siire, naaton wuro waane, bi'on mo: "Moodibbo wi'i, wakkati mum faanike, der wuro maada nun o nyaamata juulɗe Paska e aahiibe makko."»

¹⁹ Aahiibe wadi ko Yeesu bati dum, ɓe ciryii hiraane Paska.

²⁰ No kiikiide wadi, o joododii e aahiibe makko sappo e dido, ɓee nyaama.

²¹ Wakkati ɓe nyaamata, Yeesu wi'i ɓe: «E goonja batanmi on: gooto moodon jammoto am.»

²² Berɗe maɓɓe biisii puy, go ɓee yama mo gooto gooto, moy fu e wi'a: «Joomiraawo, min bane hinaa?»

²³ O toontii 6e, o wi'i: «Tummidindo junṅo mum e am der heedo, joomum nun jammotoo am.

²⁴ E goonja Bii neddo dillan hande no Dewte bati dow makko. Amma bone woodani jammiido mo! To o rimaakano, dum burananno mo woodugo.»

²⁵ Yahuuda, jammotoodo mo, yami mo, wi'i: «Moodibbo, min nun naa?» O toontii mo, o wi'i: «A batii ka.»

Kirtaari ceniini

(Marku 14.22-26; Luka 22.14-20; 1 Korintu 11.23-25)

²⁶ No 6e nyaamata, Yeesu etti peen, yetti Alla, ṅappiti, hokki aahii6e mum, wi'i: «Jabee, nyaamee, kanjum woni bannu am.»

²⁷ Baawo majjum, o etti jarirgel innabojam, o yetti Alla, o hokki 6e, o wi'i: «Jaree on fu.

²⁸ Kanjam laatii yiyam am, yiyam alkawal, deyyitiidam gam yaafuye hakkeeki himbe duu66e.

²⁹ Mii wi'a on: Mi yarataa innabojam dam kade faa abada, sey nyalaane jaridanmi kesam e moodon, der Laamaare Baaba am.»

³⁰ Baawo 6e jimi jimol, 6e burtii, 6e jahi waanne Jaytuuje.

Yeesu wi'i Piyer yeddann dum

(Marku 14.27-31; Luka 22.31-34; Yuhaana 13.36-38)

³¹ Den Yeesu wi'i aahii6e mum: «Jemmaare nee do, on fu, on accan am, gam e winnaa der dewtere: “Mi fiyan duroowo, den hoggo baali sankito.”»

Yeesu beydi, wi'i:

³² «Amma baawo to mi fintii, mi artan on Galili.»

³³ Den Piyer, wi'i mo: «Baa to 6e fu 6e accii maa, min kan mi accataa maa pay.»

³⁴ Yeesu toontii mo, wi'i: «E goonja batan maa mi: Jemmaare nee do, ko jakaraari jogga, a wi'an de tati a annaa am.»

³⁵ Piyer wi'i mo: «Baa to doole mi maayida e maa, mi wi'ataa pay mi annaa maa.» Aahiiፆe fu wi'i, hande non.

*Yeesu e du'oo der Gesemane
(Marku 14.32-42; Luka 22.39-46)*

³⁶ Baawo majjum, Yeesu e aahiiፆe mum yottii nokkuure wi'eteene Gesemane. O wi'i be: «Joodee do, faa mi wadaa du'aare.»

³⁷ O yaadi e Piyer, e ፆiፆፆe Jebede dido, ko berne makko fuddi biisaago, oo maata toora berne puy.

³⁸ Den o wi'i be: «Biisere berne sattanii am faa e yidi warugo am. Gonee do, deenidee e am.»

³⁹ O woddii sedda, o yani o hippii e leydi, oo du'oo, oo wi'a: «Baaba, to wadoto, woddinanam jarirgel toora kaa. Amma ko jidudaa laato, hinaa ko jidumi.»

⁴⁰ O wittoy, o tawi bee daani. O wi'i Piyer: «On baaway ko reenidi e am baa yanne woore na?

⁴¹ To on daane, du'ee, gam to on janee der jar-beeji. Gam berne e yidi, amma bannu tampii.»

⁴² O witti du'aago kade de didawre, o woddii sedda, o wi'i: «Baaba, to wadataako jarirgel toora nel yawta, mi yariray nel, den, accu yidde maa laato!»

⁴³ Yeesu wittoy kade, o tawi be bee daani, gam doynol e jogii be puy.

⁴⁴ O acci be kade, o witti du'aago de tatawre e boliide goote den.

⁴⁵ Baawo majjum, o wittoy to aahiiፆe makko, o wi'i be: «Faa jooni on na'on daani, oon ciwtii

na? Wakkati wadii! Bii neddo wattete der juude hakkeebe.

⁴⁶ Ummee jawten! Jammotoodo am nani wara!»

Nanjoore Yeesu

(Marku 14.43-50; Luka 22.47-53; Yuhaana 18.3-11)

⁴⁷ Yeesu heennyay batugo, go Yahuuda, gooto der aahiibe makko sappo e dido yottii, e himbe duu66e, jogiibe kaafaaje, e cabbi. Hooree6e limaamiibe, e dottii6e nun liloy 6e.

⁴⁸ Jammotoodo mo on tintiniinoo 6e maane, wi'i: «Neddo mo cannumi e mammilaade fu, kanko nun don. Nanjee mo.»

⁴⁹ Don maa don, Yahuuda battii Yeesu, wi'i mo: «Jam kirden Moodibbo!» Den o mammilii mo.

⁵⁰ Yeesu toontii mo, wi'i: «Igo am, wadu ko waddu maa.» Himbe 6en battii, watti Yeesu junjo, nanji mo.

⁵¹ Den gooto der wondunoo6e e Yeesu solti kaafahi mum, jabbi maccudo hooreejo limaamiibe, setti nowru,

⁵² go Yeesu wi'i mo: «Wittin kaafahi maa der kunjal mum, gam ka6iroowo e kaafahi, e kaafahi nun joomum halkirta.

⁵³ Aa miili mi waawataa ko noddi Baaba am lildanaanmi ko buri malaykaa6e konunkee6e ukke sappo e didi don maa don na?

⁵⁴ Amma to dum laataaki non, noy ko winnaa der Dewtere hebbirta? Gam dewtere wi'i, non dum laatotoo.»

⁵⁵ Den, Yeesu wi'i jama'aare: «Daa on garii nanjugo am e kaafaaje, e cabbi hande pasotoodo

ni. Der suudu Alla bane gonunoomi de weeti fu, emi jannjina, go on nannay am?

⁵⁶ Amma huune dum fu wadii gam ko winnaa der dewte annabiibe hebba.» Den, aahiibe makko fu doggi, acci mo.

*Hooreebe diina Yahuduube hiitake Yeesu
(Marku 14.53-65; Luka 22.54, 63-65; Yuhaana
18.12-13, 19-24)*

⁵⁷ Nannube Yeesu ben yaari mo to Kayafas hooreejo limaamiibe, go moodiibe tawreeta, e dottiibe genni, hawritii.

⁵⁸ Piyer e tokki mo bawbawre, diga woddi, faa der fageere wuro hooreejo limaamiibe. O naati, o joododii e reenube gam o yi'a no dum heennyitirta.

⁵⁹ Hooreebe limaamiibe, e dawroobe fu, e daarta fewre ne be gaccorto Yeesu gam o waree.

⁶⁰ Himbe duube wari seedii fewre dow makko, amma be kebay gacce potude warugo mo. Den, worbe dido gom wari, seedii

⁶¹ wi'i: «Kanko nun wi'unoo pusan suudu Alla, mahitoo nol der balde tati.»

⁶² Hooreejo limaamiibe ummii, wi'i Yeesu: «A toontataako gokka na? A nanay ka be batata dow maa na?»

⁶³ Amma Yeesu toontaaki gokka. Hooreejo limaamiibe on wi'i mo: «Mii eele e inne Alla yonkin-teejo, batu men to an nun woni Almasiihu, Biddo Alla.»

⁶⁴ Yeesu toontii mo, wi'i: «A batii ka. Ka batanmi woni: Diga jooni, on ji'an Bii neddo e joodii nyaamo Jom Baawde, o waran diga dow kammu.»

⁶⁵ Den, mone wadi hooreejo limaamiiɓe faa serkiti toggoore mum, wi'i: «O batii kalluka dow Alla! En kaajaaka seedeɓe gom kade! On nanii e noppi moodon kalluka ka o bati.

⁶⁶ Ume ji'udon?» Be toontii, ɓe bi'i: «Emo haani wareego.»

⁶⁷ Den, ɓe tuuti mo joode e yeeso, ɓee piya mo guyye. Wobbe maɓɓe e fiya mo meeye,

⁶⁸ e wi'a: «Almasihu! Tinta, moy nun fiyu maa.»

Piyer yeddii wi'i annaa Yeesu

(Marku 14.66-72; Luka 22.55-62; Yuhaana 18.15-18, 25)

⁶⁹ Piyer e joodii yaasi fageere wuro. Horɓe tawaabe don, gooto mum, battii mo, wi'i: «An bo, aa wondunoo e Yeesu Galilinkeejo.»

⁷⁰ Amma Piyer yeddi ka yeeso himɓe fu, wi'i: «Mi faamay ko jidufadaa wi'ugo.»

⁷¹ Baawo majjum, o ummii oo fonnii far dammugal wuro. Kordo goddo yi'i mo, wi'i wonɓe don: «Gorko oo do e wondunoo e Yeesu Nasaratuujo.»

⁷² Piyer yeddi kade, wi'i: «Mi hunike, mi annaa gorko on.»

⁷³ No wadi tifere, wonuɓe don battii Piyer, wi'i mo: «Seko walaa, a laati nun gooto der aahiibe makko, gam batu maa e hollita to yiwudaa.»

⁷⁴ Den, Piyer hunii wi'i: «Alla hiitoo am to mi fewii, e goonja mi annaa gorko on!» Wakkati mum, jakaraari joggi.

⁷⁵ Den Piyer siwtorii ka Yeesu batunoo dum, wi'i: «Go jakaraari jogga, a wi'an de tati a annaa am.» O wurtii yaasi, o wulli bojji kaadufi.

27

Yeesu yaaraama to Pilaatu (Marku 15.1; Luka 22.66-71, 23.1)

¹ Subaka kecco, hooreeɓe limaamiiɓe, e dottiiɓe fu, hawritii e dawra dow no ɓe barirta Yeesu.

² Be kaɓɓi mo, ɓe jaari to Pilaatu, hooreejo jeyde leydi Yahudiya.

Maayde Yahuuda Iskariyot (Golle Lilaabe 1.18-19)

³ No Yahuuda jammiido Yeesu yi'i o hiitaama o waree, o miijitii, o wittini ceede cardi laso e sappo de o jaɓunoo to hooreeɓe limaamiiɓe, e dottiiɓe,

⁴ o wi'i ɓe: «Mi wadii hakke, mi jammike mo walaa gacce!» Be toontii mo, ɓe bi'i: «Ko faalii men? Haala maa nun!»

⁵ Yahuuda woppi ceede den der suudu Alla, yahi haɓɓitoyii ɓoggol, maayi.

⁶ Hooreeɓe limaamiiɓe etti ceede den, wi'i: «Sariya meeden hokkay laawol ceede hande dee do hawritee e ceede cakkanaade Alla der suudu Alla, gam ceede yiyam nun.»

⁷ Baawo dawriine maɓɓe, ɓe nannantiri, ɓe etti ceede den, ɓe coodiri gesa mahoowo payande gom, gam hoɓɓe e uwee ton.

⁸ Kanjum acci faa hanne, gesa ŋan e noddee «Gesa Yiyam.»

⁹ Hande non annabaaku Yeremiya hebbiri, ŋu o wadunoo, o wi'i: «Be ettii ceede cardi laso e sappo, kanje nun himɓe Isira'iila tawi o foti yoɓaneego.

¹⁰ Be coodirii de gesa mahoowo payande, hande no Joomiraawo batunoo am.»

Yeesu yeeso Pilaatu

(Marku 15.2-20; Luka 23.1-4, 13-25; Yuhaana 18.28-19.16)

¹¹ Be jaari Yeesu yeeso Pilaatu hooreejo leydi, o yami mo, o wi'i: «An woni laamiido Yahuduu6e na?» Yeesu toontii mo wi'i: «A batii ka.»

¹² Den hooree6e limaamii6e, e dottii6e gaccii mo, amma o toontaaki gokka.

¹³ Ko Pilaatu wi'i mo: «A nanataa gacce de 6e batata dow maada fu na?»

¹⁴ Amma Yeesu toontaaki gokka mum. Dum haaynii hooreejo leydi on sanne.

Yeesu hiitaama waree

(Marku 15.6-15; Luka 23.13-25; Yuhaana 18.39-19.16)

¹⁵ Der Juulde Paska fu, hooreejo leydi e woowi yoofango 6e ma6baado gooto, mo him6e yidi.

¹⁶ Wakkati mum, e woodunoo ma6baado an-nanaado, bi'eteedo Yeesu Barabbas.

¹⁷ No jama'aare hawritii, Pilaatu yami 6e, wi'i: «Moy jidudon mi yoofana on: Yeesu Barabbas na, naa Yeesu bi'eteedo Almasiihu?»

¹⁸ Pilaatu e anni sabbu nawniraagu nun wadi ko 6e nanji Yeesu 6e gaddi to mum.

¹⁹ Wakkati Pilaatu joodii e hiitoo, deekiiko lili goddo, wi'a mo: «Taa naannu hoore maa der haala gorko mo walaa gacce oo, gam hanki mi toorake der koydool dow haala makko.»

²⁰ Hooree6e limaamii6e, e dottii6e yeeyi jama'aare, 6e yama Pilaatu yoofana 6e Barabbas, acca Yeesu waree.

²¹ Hooreejo leydi on yamitii 6e, wi'i: «Mi yoofanan on ma6baado gooto, moy nun der dido

6en jidudon mi yoofana on?» Be toontii, 6e bi'i: «Barabbas!»

²² Pilaatu yami 6e, wi'i: «Den, noy gadanmi Yeesu bi'eteedo Almasiihu?» Be fu 6e toontii, 6e bi'i: «Tiggu mo dow leggal palaanjal!»

²³ O yami 6e, o wi'i: «Ko boni ume o wadi?» Be beydi woolo e semme, 6ee bi'a: «Tiggu mo dow leggal palaanjal!»

²⁴ Pilaatu tawi waawataa ko deyyitini 6e, woolo bo e beydoo. Den o etti diyam, o looti juude makko yeeso jama'aare, o wi'i 6e: «Mi walaa gacce dow reyyitingo yiiyam gorko oo. Haala moodon nun.»

²⁵ Be fu 6e toontii, 6e bi'i: «Men jabii gacce yiiyam makko yowoo dow ko'e amen, e dow 6i66e amen!»

²⁶ Den, Pilaatu yoofitani 6e Barabbas, o hokki laawol Yeesu fiyee looci, 6aawo mum, o tiggee dow leggal palaanjal.

Soogeeji jaancii Yeesu

(Marku 15.16-20; Yuhaana 19.2-3)

²⁷ Soogeeji hooreejo leydi yaari Yeesu der fageere laamorde mum, ukkere soogeeji dīn fu hawritii e tummi mo.

²⁸ Be 6orti gineeji makko, 6e 6orni mo gulunfaare wodeere.

²⁹ Baawo majjum, 6e canyi huuneere gi'e, 6e kuunini mo. Be kokki mo helliiru e junṅo makko nyaamo, 6ee jiccoo yeeso makko, 6ee jaanca mo, 6ee bi'a: «Foo foo maa, laamiido Yahuduu6e!»

³⁰ Be tuuti mo joode, 6e teeti helliiru ṅol, 6ee piya mo dow hoore.

³¹ No 6e keennyi jaancugo mo, 6e 6orti gulunfaare, 6e 6orni mo gineeji makko. Den, 6e jaari mo 6e tiggaa dow leggal palaanjal.

Yeesu tiggaama dow leggal palaanjaal
(Marku 15.21-41; Luka 23.26-49; Yuhaana
19.16-30)

³² No 6e burtoto siire, 6e potti e gorko bi'eteedo Simon mo Sirene. Soogeeji dooli mo o roono leggal Yeesu palaanjaal.

³³ Be jottii nokkuure wi'eteene Golgota. Maana Golgota woni (nokkuure le'al hoore).

³⁴ Be kokki Yeesu innabojam jillontiraadam e kaadudum, o yara. No o metti dam, o salii yarugo.

³⁵ No 6e keennyi tiggugo mo, 6e pidani gineeji makko tete, 6e ceenniri.

³⁶ Baawo majjum, 6e joodii don, 6ee deeni mo.

³⁷ Be binni dow alluwal daliila ko acci o tiggaa, 6e takki dow hoore makko. Ko 6e binni woni: «Oo do woni Yeesu, laamiido Yahuduube.»

³⁸ Fasotoobe dido gom bo e tiggaa takkol makko, gooto nyaamo makko, gooto bo nano makko.

³⁹ Himbe falotoobe don e yenna mo, e dimma ko'e mum,

⁴⁰ e wi'a: «An pusoowo suudu Alla, mahitoo njol der balde tati, faaba hoore maa. To a laati nun Biddo Alla, jippa diga e leggal palaanjaal njal!»

⁴¹ Hande non, hooreebe limaamiibe, e moodiibe tawreeta, e dottiiibe fu jaanciri mo, e wi'a:

⁴² «O faabike wobbe, amma o waaway ko faabii hoore makko, kanko laamiido Isira'iila. Jooni, o jippoo diga leggal palaanjaal njal, gam goondinen mo.

⁴³ O yowii hoolaare makko fu dow Alla. To non Alla faaboo mo jooni, to e yidi mo. Gam o wi'i, o laati nun Biddo Alla.»

⁴⁴ Fasotoobe, tiggaaebe takkol makko bo e yenna mo hande non.

Yeesu maayii
(Marku 15.33-41; Luka 23.44-49; Yuhaana 19.28-30)

⁴⁵ Diga caka nyalooma, niwre wadi e leydi nin fu, faa yottii yanne tati kiikiide.

⁴⁶ Jaka yanne tati kiikiide, Yeesu halbi e semme, wi'i: «Eloyi, Eloyi, lama sabaktani?» Kan woni «Alla am, Alla am! Gam ume accudaa am?»

⁴⁷ Wo66e der darinoobe don no nani dum, wi'i: «Emo nodda Eliya!»

⁴⁸ Don maa don, gooto ma66e doggi waddoy soosuujii, suuwi di der jaran lammudam, ha66i e sawru, battini to hunnuko Yeesu gam o biccinoo.

⁴⁹ Den horiibe wi'i: «Munyen, daaren naa Eliya waran faaboo mo.»

⁵⁰ Baawo majjum, Yeesu halbi e semme, o maayi.

⁵¹ Wakkati mum, wudere wirniraane der suudu Alla serkitii caka caka, diga dow faa ley. Leydi dimmii, tepaaje feccii,

⁵² jenaale mabbittii, seniibe duu66e maayunoobe finti.

⁵³ Be burtii e jenaale. Baawo mum, Yeesu finti, 6e naatidi e genni seniini, himbe duu66e yi'i 6e.

⁵⁴ Hooreejo soogeeji deenudo Yeesu, e soogeeji mum, yi'i dimmaade leydi e ko wadi fu. Be kuli puy, 6e bi'i: «E goonja, o laati nun Biddo Alla!»

⁵⁵ Rew6e duu66e e tawaa don e daara diga woddi, kambe nun tokkoynoo mo diga Galili, 6ee jagganoo mo.

⁵⁶ Der ma66e: E woodi Mariyama mo Magadala, e Mariyama inna Yaakuuba e Yusufu, e inna bi66e Jebede.

Yeesu uwaama
(*Marku 15.42-47; Luka 23.50-56; Yuhaana 19.38-42*)

⁵⁷ No kiikiide wadi, gorko jom jawdiijo gom, mo siire Arimatiya, wari. Emo wi'ee Yusufu, kanko bo o laati nun aahiijo Yeesu.

⁵⁸ O yahi to Pilaatu, o eeli dum bannu Yeesu. Den, Pilaatu wi'i o hokkee nol.

⁵⁹ Yusufu etti bannu nol, suddi nol wudere heyre,

⁶⁰ o watti bannu nol der saabeere heyre ne o wasani hoore makko der hayre. Baawo mum, o talli hayre teddune, o maɓɓiri dammugal saabeere nen, o yawti.

⁶¹ Mariyama Magadalaajo, e Mariyama oo to, e tawaa don, e joodi e daari far to saabeere nen.

Soogeeji e reeni saabeere

⁶² Fini mum laatii nyalaane ardiine nyalaane siwteteene. Den hooreeɓe Limaamiiɓe e Farisaabe hawritii yahi to Pilaatu.

⁶³ Be bi'i mo: «Joomiraawo, men ciwtorii pewoowo on batiino diga e wuuri, wi'i, fintan nyalaane tatawre.

⁶⁴ Gam majjum, batu soogeeji reena saabeere nen faa balde tati den yawta. Gam to aahiibe makko wuju bannu makko, wi'a, o fintii diga maayɓe. Den fewre sakitiineere nen buran arandeere hallugo.»

⁶⁵ Pilaatu wi'i ɓe: «Soogeeji nani, jahee, deenee saabeere nen no baawirdon!»

⁶⁶ Be jahi, ɓe deenoy saabeere nen. Be talli hayre, ɓe maɓɓi faa woodi, ɓe darini soogeeji gam reena ne.

28

Yeesu fintii

(Marku 16.1-10; Luka 24.1-12; Yuhaana 20.1-10)

¹ No nyalaane siwteteene yawti, alal subaka, Mariyama Magadalaajo e Mariyama oo to dawii, yahi daaroygo saabeere nen.

² Don de woore, leydi dimmii e semme. Malaykaajo Joomiraawo jippii diga dow kammu, talli hayre nen, joodii dow mayre.

³ Oo jalbitoo hande maayyere, gineeji makko e rawni hande malamalluujje.

⁴ Reenube ben huli faa e diwna, be laatii hande maaybe.

⁵ Malaykaajo wi'i rewbe ben: «To on kulee onon! Mii anni Yeesu tigganoodo nun daartoton.

⁶ O walaa do, o fintii hande no o wi'unoo on. Garee, daaree to o fukkinoo.

⁷ Tinnee, batee aahiiibe makko o fintii diga e maayde. O na'on hedii on far Galili, on ji'an mo ton. Ka goodumi mi bata on nun don.»

⁸ Rewbe ben yawti law diga to saabeere nen, go kulul e seyo wadi be puy. Be doggi be batoy aahiiibe makko habaru on.

⁹ Don maa don, Yeesu fotti e maabbe, wi'i be: «Mii sanna on!» Be battii mo, be nanji koyde makko, be cujidani mo.

¹⁰ Den Yeesu wi'i be: «To on kulee! Jahee, batee banniraaabe am, be jaha Galili. Ton nun be ji'atammi.»

Ka reenube saabeere seedii

¹¹ Wakkati rewbe ben yanti laawol, den wobbe der soogeeji deenuɗi saabeere nen naati e genni, e bata hooreebe limaamiibe ko waɗi fu.

¹² Hooreebe limaamiibe, e dottiiibe waɗi hawriine, be baddi, be kokki soogeeji ɗin ceede duudde,

¹³ be bi'i be: «Bi'ee aahiibe makko nun wari jemma, tawi oon daani, wujji bannu makko.

¹⁴ To hooreejo leydi nanii ka, minon nun anni ka batata mo, men burtina on e toora fu.»

¹⁵ Soogeeji jabi ceede mum, waɗi no wi'aa. Hande non haala kan sankitorii caka Yahuduube faa warugo hanne.

Yeesu hollitanake aahiibe mum

(Marku 16.14-18; Luka 24.36-49; Yuhaana 20.19-23)

¹⁶ Aahiibe sappo e go'o yahi Galili, dow waanne ne Yeesu tintinnoo be be jaha.

¹⁷ No be ji'i mo, be cujidani mo, amma wobbe maɓbe waɗi seko.

¹⁸ O battii, o wi'i be: «Mi hokkaama baawde dow kammu e leydi fu.

¹⁹ Gam majjum jahee, gadee himbe lenyi fu aahiibe am, gadee be batisi e inne Baaba e Biɗɗo e Ruuhu Ceniido.

²⁰ Janjinee be be tokkoo ko batumi on fu. Annee, mii wondi e moodon nyalaane fu, faa timmoode duuniyaaru.»

Alkawal Kesal
Portions of the New Testament in the Fulfulde Borgu
language of Benin

copyright © 2011 SIM International

Language: Fulfulde Borgu (Fulfulde, Borgu)

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

7104dd08-43ed-5b6c-bcfb-9f0e6052d5f3